

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

2023/2024

**STAV A ÚROVEŇ VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO
PROCESU, PEDAGOGICKÉHO RIADENIA
A PODMIENOK VÝCHOVY A VZDELÁVANIA
V STREDNEJ ODBORNEJ ŠKOLE V ŠKOLSKOM
ROKU 2023/2024**

SPRÁVA Z KOMPLEXNEJ INŠPEKCIE

**KRITICKÝ
PRIATEĽ ŠKÔL
A ŠKOLSKÝCH
ZARIADENÍ**

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

Stav a úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu, pedagogického riadenia a podmienok výchovy a vzdelávania v strednej odbornej škole v školskom roku 2023/2024

Mgr. Eva Gregorová
PaedDr. Monika Ružeková, PhD.
Ing. Adriana Vykydalová
Mgr. Alžbeta Štofková Dianovská

© Štátna školská inšpekcia, Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

OBSAH

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE	4
2 HLAVNÉ ZISTENIA	7
2.1 PRIEBEH VÝCHOVY A VZDELÁVANIA	7
2.1.1 Teoretické všeobecné a odborné vzdelávanie	7
2.1.2 Praktická príprava	13
2.2 RIADENIE ŠKOLY	19
2.2.1 Školský vzdelávací program	20
2.2.2 Pedagogické riadenie	23
2.2.3 Vnútorný systém kontroly a hodnotenia	24
2.2.4 Klíma a kultúra školy	25
2.2.5 Služby školy	31
2.3 PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA	32
2.3.1 Personálne podmienky	33
2.3.2 Priestorové podmienky	34
2.3.3 Materiálno-technické podmienky	34
2.2.3 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia	35
3 OPATRENIA NA ZISTENIE ODSTRÁNENÝCH NEDOSTATKOV	37
4 ODPORÚČANIA	38
4.1 Odporúčania na úrovni škôl	38
4.2 Odporúčania na úrovni zriaďovateľa	38
4.3 Odporúčania na úrovni zamestnávateľa	38
4.4 Odporúčania Na úrovni systému	39
5 ZOZNAMY	39
5.1 Tabuľky	39
5.2 Grafy	39

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE

Komplexná inšpekcia bola vykonaná v 26 stredných odborných školách (SOŠ), z nich 77 % škôl tvorili štátne, 15 % súkromné a 8% cirkevné.

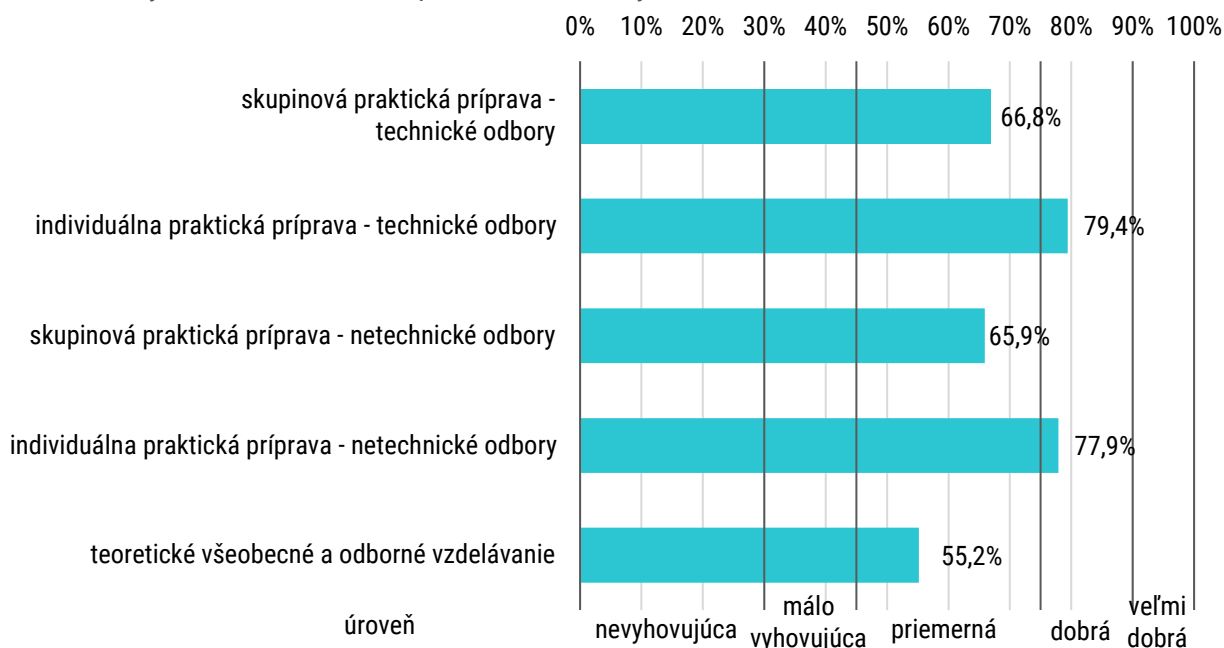
Z výsledkov kontrolnej činnosti Štátnej školskej inšpekcie (ŠŠI) vyplynulo, že **dosiahnutá úroveň**:

- ⇒ **riadenia** ako kľúčového prvku fungovania školy bola priemerná (70,2%);
- ⇒ **vypracovania školského vzdelávacieho programu (ŠKVP)** ako základného dokumentu, ktorý vymedzuje povinný obsah výchovy a vzdelávania, bola dobrá (81,5%);
- ⇒ **podmienok výchovy a vzdelávania** ako významnej súčasti realizácie výchovno-vzdelávacieho procesu bola veľmi dobrá (94,2 %);

Najnižšiu úroveň dosiahli kontrolované subjekty v hodnotení výchovno-vzdelávacieho procesu (Graf 1)

- ⇒ **v teoretickom vzdelávaní** (všeobecnom a odbornom) ako dôležitej zložke výchovy a vzdelávania bola úroveň učenia sa žiakov priemerná (55,2 %);
- ⇒ **v praktickej príprave** ako rozhodujúcom prvku naplnenia profilu absolventa bola priemerná v skupinovej forme technických (66,8 %) i netechnických (65,9 %) odborov a dobrá v individuálnej forme technických (79,4 %) i netechnických (77,9 %) odborov.

Graf 1 Úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu v sledovaných školách

V **teoretickom všeobecnom a odbornom** vzdelávaní celkovo najvyššiu úroveň rozvíjania dosiahli **komunikačné kompetencie (69,8%)** a na najnižšej úrovni boli preukázané **poznávacie (48,1%)** a **občianske (47,6%) kompetencie**.

- ⇒ **Komunikačné kompetencie** boli u žiakov rozvíjané na priemernej úrovni, ktorú však znižovala, najmä v učebných odboroch (UO), nedostatočná práca s textom a stimulácia k samostatnému vyjadrovaniu. Rozvíjanie komunikačných spôsobilostí limitovalo dominantné využívanie frontálnej formy práce, monologické metódy výkladu či riadeného rozhovoru s prevahou zatvorených otázok, ktoré umožňovali žiakom odpovedať len jednoslovné alebo holými vetami. Hodnotiť, kriticky a tvorivo posúdiť text, prípadne prezentovať vlastné stanovisko nemali žiaci študijných odborov (ŠO) príležitosť preukázať na takmer polovici VH a žiaci UO až na dvoch tretinách hodín.
- ⇒ Celková nízka úroveň **poznávacích kompetencií** žiakov bola ovplyvnená výrazným rozdielom dosiahnutých kognitívnych úrovní medzi žiakmi ŠO a UO. Na väčšine hospitovaných hodín prevažovali úlohy na zapamätanie, porozumenie a reprodukovanie osvojených poznatkov. Rozvoj

poznávacích kompetencií vo výraznej miere ovplyvnilo nezádanie úloh na rozvíjanie vyšších kognitívnych procesov, najmä hodnotenia a kreativity.

- ⇒ Úroveň **občianskych kompetencií** limitoval nedostatok príležitostí na vzájomné diskusie žiakov s využitím vhodnej argumentácie, čo súviselo aj s uplatňovaním tradičných vyučovacích stratégií založených na frontálnej forme interakcie učiteľa a žiakov.

V kontrolovaných SOŠ sa žiaci vzdelávali v 14 skupinách odborov, výsledky vzdelávania v **teoretických odborných predmetoch** v jednotlivých skupinách odborov preukázali, že žiaci dosiahli :

- ⇒ **nevyhovujúcu úroveň** v skupine odborov *72 publicistika, knihovníctvo a vedecké informácie a 36 stavebníctvo, geodézia a kartografia*;
- ⇒ **málo vyhovujúcu úroveň** v skupine odborov *31 textil a odevníctvo a 45 poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka*;
- ⇒ **priemernú úroveň** v ostatných kontrolovaných skupinách odborov;
- ⇒ veľmi dobrá alebo dobrá úroveň učenia sa nebola dosiahnutá ani v jednej skupine odborov.

Celkovú úroveň vyučovania predmetov **praktickej prípravy** pozitívne ovplyvnila dosiahnutá úroveň v preukázaní **osvojených praktických zručností a pracovných návykov**:

- ⇒ v technických odboroch v skupinovej forme dobrá (86,3%), v individuálnej forme veľmi dobrá (100%);
- ⇒ v netechnických odboroch v skupinovej forme dobrá (86,4%), v individuálnej forme veľmi dobrá (93,4%).

Riadenie školy, vrátane pedagogického riadenia (71,9 %), bolo celkovo na priemernej úrovni (70,1 %).

- ⇒ Účinnosť **kontrolnej činnosti** vo sfére riadenia znižovalo nekomplexné posúdenie kvality edukácie bez adekvátneho vyhodnocovania zistení, prijímania efektívnych opatrení a následnej kontroly ich plnenia.
- ⇒ Hodnotenie v oblasti **klímy a kultúry školy** oslabovalo zistenie, že napriek realizovaným preventívnym aktivitám a prijímaným opatreniam pri výskyte nežiaduceho správania pätina žiakov v zadaných dotazníkoch potvrdila výskyt šikanovania.
- ⇒ V **poskytovaní podporných mechanizmov** na prekonávanie bariér vo vzdelávaní v niektorých sledovaných subjektoch absentoval systematický a koordinovaný prístup pri poskytovaní poradenstva všetkým aktérom vzdelávania, tiež vzájomná kooperácia všetkých podporných zložiek pri pomoci žiakom s prekonávaním prekážok v učení.

Podmienky výchovy a vzdelávania dosiahli celkovo **veľmi dobrú úroveň (94,2%)**.

- ⇒ Najvyššia preukázaná úroveň (**97,9%**) v oblasti **personálnych podmienok** umožnila vo väčšine škôl zabezpečiť adekvátnu **odbornosť vyučovania** v teoretických všeobecných predmetoch (90,2%), v teoretických odborných predmetoch (85,9%) i v predmetoch praktického vzdelávania (91,5%). Avšak výrazné nedostatky v odbornosti sa prejavili v praktickom vzdelávaní 2 UO (6444 H čašník – servírka; 6445 H kuchár), ktoré mali 0 % odbornosť vyučovania.
- ⇒ Kvalitné **priestory (95,9%)** so zodpovedajúcim **materiálno-technickým vybavením (96,1%)** vo väčšine kontrolovaných subjektov umožňovali vzdelávanie každého žiaka a napĺňanie edukačných cieľov stanovených v ŠkVP. V 2 subjektoch materiálno-priestorové podmienky neboli v súlade s normatívom, a tak neumožňovali plniť profil absolventa.
- ⇒ Vypracované školské poriadky, prevádzkové poriadky jednotlivých učební, fungujúce školské parlamenty, dodržiavanie fyziologických, psychických, hygienických potrieb žiakov a platných právnych noriem pri organizácii exkurzií, kurzov a výletov pozitívne ovplyvňovali **úroveň podmienok na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov (82,5%)**.

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH

ŠŠI vykonala kontrolu v 26 SOŠ, z toho 4 školy boli súkromné a 2 školy cirkevné, všetky školy sídlili v meste (Tabuľka 1).

Tabuľka 1 Prehľad o vykonaných komplexných inšpekciách v SOŠ

Školy		Počet škôl
Slovenský a vyučovací jazyk škôl	slovenský	21
	slovenský a maďarský	1
	slovenský a anglický bilingválny	4
Zriaďovateľ	štátne školy	20
	súkromné školy	4
	cirkevné školy	2
Sídlo školy	mesto	26

V školskom roku 2023/2024 sa vzdelávalo v kontrolovaných školách v **dennej forme štúdia** 6 966 žiakov, z toho 586 žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ), 254 z marginalizovanej rómskej komunity (MRK) a 46 zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP). V študijných odboroch sa v 277 triedach vzdelávalo 6 007 žiakov, z toho 671 (11,2 %) v systéme duálneho vzdelávania (SDV). V 2-ročných a 3-ročných učebných odboroch sa v 63 triedach vzdelávalo 959 žiakov, z toho 82 (6,6 %) v SDV. V sledovaných subjektoch sa vzdelávalo 207 žiakov patriacich k **národnostným menšinám (VJN)**, ktorí majú materinský jazyk iný ako vyučovací jazyk školy. Školy evidovali aj 77 žiakov **cudzincov/migrantov**, ktorí neovládajú vyučovací jazyk školy (Tabuľka 2).

Tabuľka 2 Údaje o žiakoch a triedach v študijných a učebných odboroch v dennej forme štúdia

ODBORY	POČET ŽIAKOV						POČET TRIED	
	spolu	v SDV	so ZZ	z MRK	z VJN	cudzincov	spolu	z nich v SDV
študijné odbory	6 007	671	481	24	93	61	277	59
učebné odbory	959	82	105	230	114	16	63	13
spolu	6 966	753	586	254	207	77	340	72

V **externej forme štúdia** sa spolu v ŠO a UO vzdelávalo 425 žiakov v 22 triedach.

Výchovno-vzdelávací proces zabezpečovalo 822 **pedagogických zamestnancov (PZ)**, z nich 131 majstrov odbornej výchovy (MOV), 1 zahraničný lektor, 14 pedagogických asistentov a 10 vychovávateľov. V školách pracovalo 14 odborných zamestnancov (OZ), z toho 9 školských psychológov, 4 školskí špeciálni pedagógovia a 1 sociálny pedagóg. V 9 školách¹ boli zriadené **podporné inkluzívne tímy**. Vzhľadom na narastajúci počet žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) riaditelia v 11 školách vyjadrili potrebu zamestnať školských psychológov, špeciálnych a sociálnych pedagógov a navýšiť počet pedagogických asistentov.

¹ Stredná priemyselná škola dopravná, Kvačalova 10, Bratislava; Obchodná akadémia Mareka Frauwirtha, J. G. Tajovského 25, Banská Bystrica; Obchodná akadémia, Malinovského 1, Brezno; Stredná odborná škola sv. Františka Assiského ako organizačná zložka Katolíckej spojenej školy sv. Františka Assiského, Gwarkovej-Göllnerovej, Banská Štiavnica; Obchodná akadémia, Polárna 1, Košice; Obchodná akadémia, F. Madvu 2, Prievidza; Stredná odborná škola strojnícka, Športovcov 341/2, Považská Bystrica; Obchodná akadémia Dušana Metoda Janotu, 17 novembra 2701, Čadca; Škola umeleckého priemyslu, Scots Viatora 6, Ružomberok

2 HLAVNÉ ZISTENIA

2.1 PRIEBEH VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Pribeh výchovy a vzdelávania ŠŠI sledovala v teoretickom všeobecnom a odbornom vzdelávaní a v praktickej príprave. Celkovo bolo vykonaných **1112 hospitácií** na **1 435** vyučovacích hodinách (VH) (**Tabuľka 3**).

Tabuľka 3 Prehľad o počte hospitácií v teoretickom všeobecnom a odbornom vzdelávaní v ŠO a UO

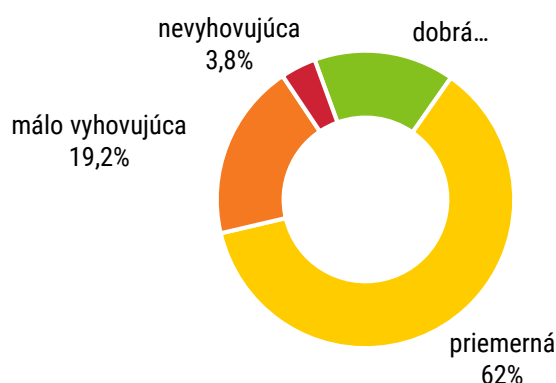
Vzdelávanie	Počet hospitácií	Počet VH
všeobecné vzdelávanie	547	549
teoretické odborné vzdelávanie	357	384
praktická príprava	208	502

2.1.1 Teoretické všeobecné a odborné vzdelávanie

V predmetoch **všeobecného vzdelávania** bolo vykonaných 547 hospitácií na 549 vyučovacích hodinách v 13 predmetoch zo vzdelávacích oblastí *Jazyk a komunikácia, Matematika a práca s informáciami, Človek a príroda, Človek a spoločnosť, Človek a hodnoty*.

Výchovno-vzdelávací proces v **teoretickom všeobecnom vzdelávaní** dosiahol v 4 školách dobrú, v 16 školách priemernú, v 5 školách² málo vyhovujúcu a v 1 škole³ nevyhovujúcu úroveň (**Graf 2**).

Graf 2 Pribeh výchovy a vzdelávania v predmetoch teoretického všeobecného vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

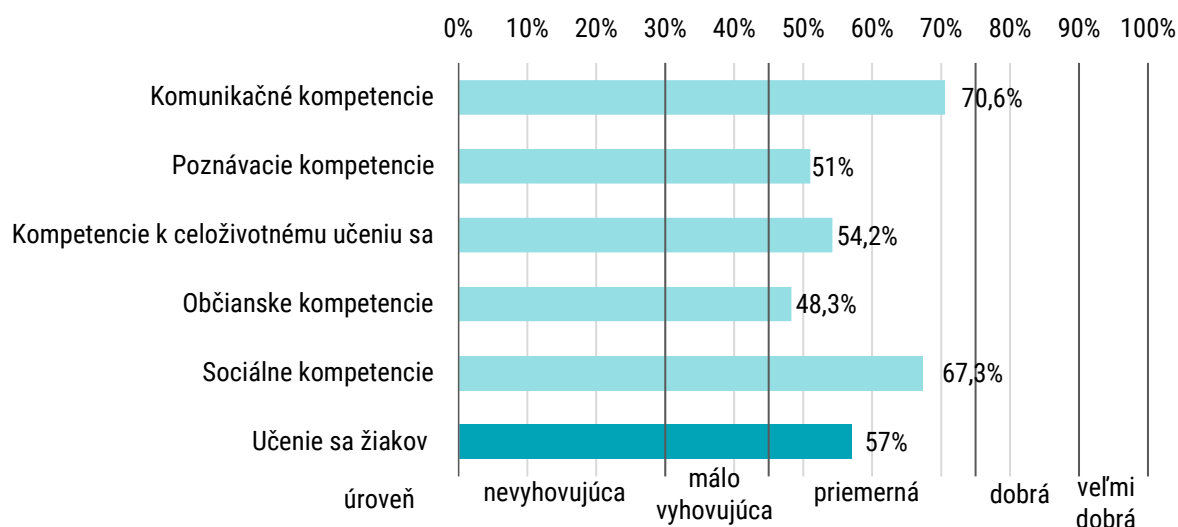
Celková úroveň rozvíjania kľúčových kompetencií v učení sa žiakov ŠO a UO v teoretickom všeobecnom vzdelávaní bola na priemernej úrovni (57 %) (Graf 3).

Podobne ako v predchádzajúcom školskom roku nebola žiakmi UO a ŠO ani jedna zo sledovaných kľúčových spôsobilostí preukázaná na dobrej alebo veľmi dobrej úrovni. Najlepšie preukázané boli komunikačné kompetencie (70,6%), ich hodnotenie znižovala dosiahnutá úroveň komunikačných zručností žiakov UO (45,1%). Žiaci UO preukázali vo všeobecnom vzdelávaní **na málo vyhovujúcej úrovni** kompetencie k celoživotnému učeniu sa (33,6%) a **na nevyhovujúcej úrovni** poznávacie (27,6%) a občianske (21,4%) kompetencie (**Tabuľka 4**).

² Stredná priemyselná škola dopravná, Kvačalova 10, Bratislava; Stredná odborná škola automobilová ako organizačná zložka Spojenej školy, Školská 7, Banská Bystrica; Stredná odborná škola obchodu a služieb, Mierová 1973/79, Humenné; Súkromná stredná odborná škola, Dukelská 33, Giraltovce; Stredná odborná škola dopravy a služieb ako org. zložka Spojenej školy, Námestie sv. Martina 5, Holíč

³ Stredná odborná škola – Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Filľakovo

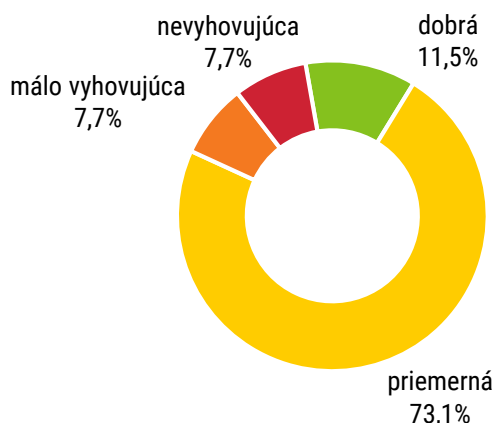
Graf 3 Celková úroveň sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch všeobecného vzdelávania v študijných a učebných odboroch

V teoretickom odbornom vzdelávaní bolo vykonaných 357 hospitácií na 384 vyučovacích hodinách v 59 študijných a 24 učebných odboroch.

Výchovno-vzdelávací proces v teoretickom odbornom vzdelávaní dosiahol v 3 školách dobrú, v 19 školách priemernú, v 2 školách⁴ málo vyhovujúcu a v 2 školách⁵ nevyhovujúcu úroveň (Graf 4).

Graf 4 Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch teoretického odborného vzdelávania - percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

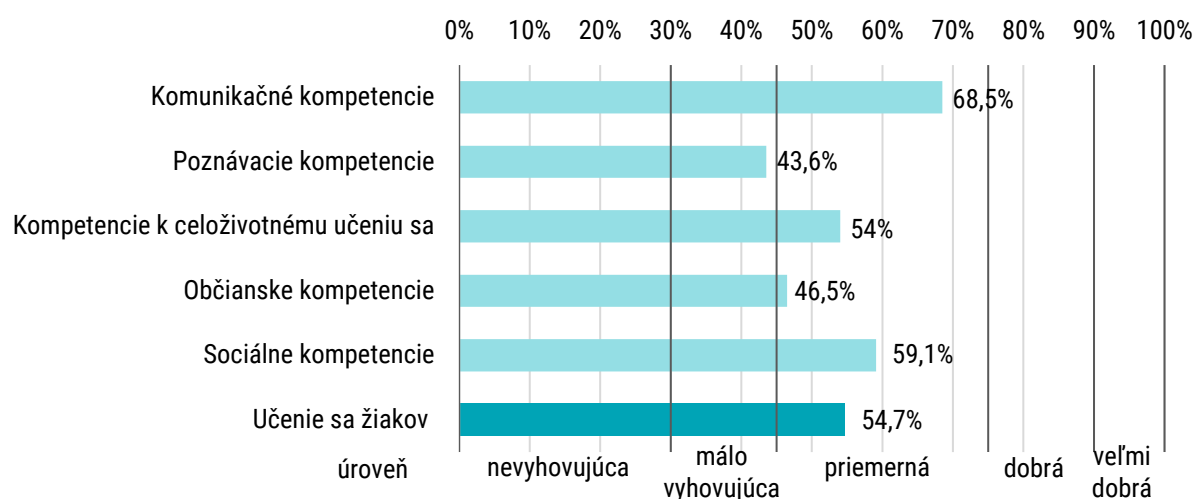
Celková úroveň rozvíjania kľúčových kompetencií v učení sa žiakov v teoretickom odbornom vzdelávaní bola na priemernej úrovni (54,7%) (Graf 5).

Komunikačné kompetencie boli rozvíjané najlepšie, najmä v UO však ich úroveň limitovalo málo príležitostí na prácu s textom. Uplatňovanie monologickej vyučovacej metódy na väčšine VH nemotivovalo žiakov UO k samostatným formuláciám a plynulým jazykovým prehovorum. Najnižšiu, málo vyhovujúcu úroveň v odbornom vzdelávaní dosahovali poznávacie kompetencie (43,6%), pričom tieto sú základom pre naplnenie profilu absolventa. Celkovú úroveň občianskych kompetencií (46,5%), kompetencií k celoživotnému učeniu sa (54%) a poznávacích kompetencií (43,6%) znižovala málo vyhovujúca a nevyhovujúca úroveň žiakov UO (Tabuľka 4).

⁴ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Mierová 1973/79, Humenné; Stredná odborná škola – Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Fiľakovo

⁵ Súkromná stredná odborná škola, Dukelská 33, Giraltovce; Stredná odborná škola dopravy a služieb ako org. zložka Spojenej školy, Námestie sv. Martina 5, Holíč

Graf 5 Celková úroveň sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch teoretického odborného vzdelávania v študijných a učebných odboroch

Žiaci ŠO a UO prejavili vo všeobecnom i odbornom vzdelávaní rozdielnu úroveň vo väčšine sledovaných kompetencií, alarmujúca je nevyhovujúca úroveň poznávacích a občianskych kompetencií žiakov UO (Tabuľka 4).

Tabuľka 4 Rozdiely v úrovni sledovaných kompetencií medzi žiakmi UO a ŠO v teoretickom vyučovaní

KOMPETENCIE	Všeobecné vzdelávanie		Odborné vzdelávanie	
	ŠO - úroveň	UO - úroveň	ŠO - úroveň	UO - úroveň
komunikačné	73,5 % - priemerná	45,1% - priemerná	75,3 % - dobrá	43,6 % - málo vyhovujúca
poznávacie	53,7 % - priemerná	21,4 % - nevyhovujúca	48,5 % - priemerná	25,0 % - nevyhovujúca
občianske	51,4 % - priemerná	27,9 % - nevyhovujúca	50,9 % - priemerná	29,8 % - nevyhovujúca
sociálne	68,9 % - priemerná	53,2 % - priemerná	62,5 % - priemerná	46,3 % - priemerná
kompetencie k celoživotnému učeniu sa	56,6 % - priemerná	33,0 % - málo vyhovujúca	58,8 % - priemerná	36,2 % - málo vyhovujúca

Hodnotenie posudzovaných kompetencií žiakov

Na sledovaných vyučovacích hodinách všeobecného i odborného vzdelávania žiaci celkovo preukázali **priemernú úroveň komunikačných kompetencií (Grafy 3, 5).**

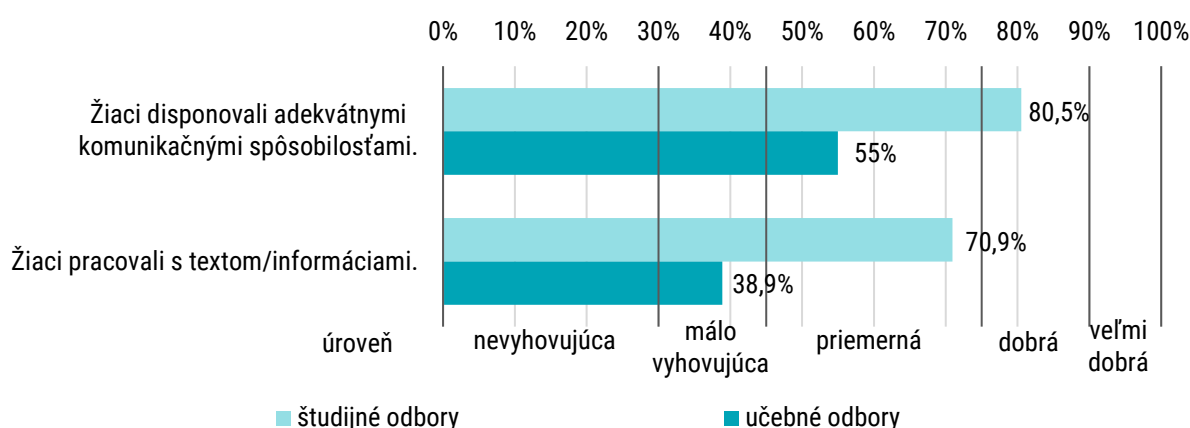
Väčšina žiakov v ŠO disponovala **adekvátnymi komunikačnými spôsobilosťami, ktoré preukázali na dobrej úrovni (80,5 %) (Graf 6).** Ich jazykový prejav bol kultivovaný, veku primeraný a spisovný, prehovory boli prevažne plynulé, pomerne pohotové so snahou uplatniť adekvátnu odbornú terminológiu súvisiacu s preberaným učivom. Nižšia úroveň **komunikačných spôsobilostí** sa prejavila **u žiakov v UO (55 %)**, a to stručným a heslovitým verbálnym prejavom, sporadickým výskytom nespisovných slov (vplyv nárečia, slangové výrazy), nesprávnym uplatňovaním, resp. neuplatňovaním odbornej terminológie. Rozvíjanie komunikačných spôsobilostí na niektorých VH limitovalo dominantné využívanie frontálnej formy práce, monologické metódy výkladu či riadeného rozhovoru s prevahou zatvorených otázok, ktoré umožňovali žiakom odpovedať len jednoslovné alebo holými vetami. V 1 škole⁶ bola úroveň komunikačných kompetencií vo všeobecných predmetoch na nevyhovujúcej úrovni (25,6 %), žiaci nedokázali tvoriť plynulé jazykové prehovory, kultivovanosť a spisovnosť ich prejavu, ako i terminologickú správnosť limitoval výrazný vplyv maďarského jazyka, ktorý väčšina využívala ako komunikačný nástroj.

Žiaci pracovali s textom na viac ako troch štvrtinách VH (82,6 %), v ŠO dosiahli priemernú (70,9 %) a v UO len málo vyhovujúcu úroveň (38,9 %) (Graf 6). Na získavanie informácií využívali súvislé aj nesúvislé texty

⁶ Stredná odborná škola – Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Filakovo

v printovej, audiovizuálnej i elektronickej podobe, analyzovali umelecké (básnické, prozaické, dramatické) i vecné a odborné texty (grafy, mapy, náčrty, tabuľky, schémy, obrázky). Na polovici VH preukázali schopnosť spracovávať informácie prostredníctvom digitálnych technológií, pri výučbe cudzích jazykov a v predmetoch odborného vzdelávania využívali aj rôzne softvéry (účtovné programy, grafické editory), či doklady (pokladničné doklady, faktúry, objednávky). Žiaci ŠO i UO väčšinou identifikovali v texte požadované informácie a vedeli ich reprodukovat', rozdiely sa prejavili v schopnosti nachádzať širšie súvislosti a spájať ich s osvojenými poznatkami, čo dokázali predovšetkým žiaci ŠO. Hodnotiť, kriticky a tvorivo posúdiť text, prípadne prezentovať vlastné stanovisko dokázali žiaci ŠO na 43,7 % VH, ale takmer na polovici VH (46,3 %) nemali príležitosť preukázať tieto spôsobilosti. Žiaci UO nevedeli kriticky zhodnotiť text a zaujať vlastný názor a až na dvoch tretinách hodín (68,7 %) nedostali možnosť túto schopnosť preukázať. Nedostatočná práca s textom a obmedzené možnosti vyhľadávania a spracovávania informácií z rôznych zdrojov čiastočne znižovali rozvoj komunikačných kompetencií v teoretickom všeobecnom i odbornom vzdelávaní.

Graf 6 Úroveň komunikačných kompetencií v predmetoch všeobecného a odborného teoretického vzdelávania

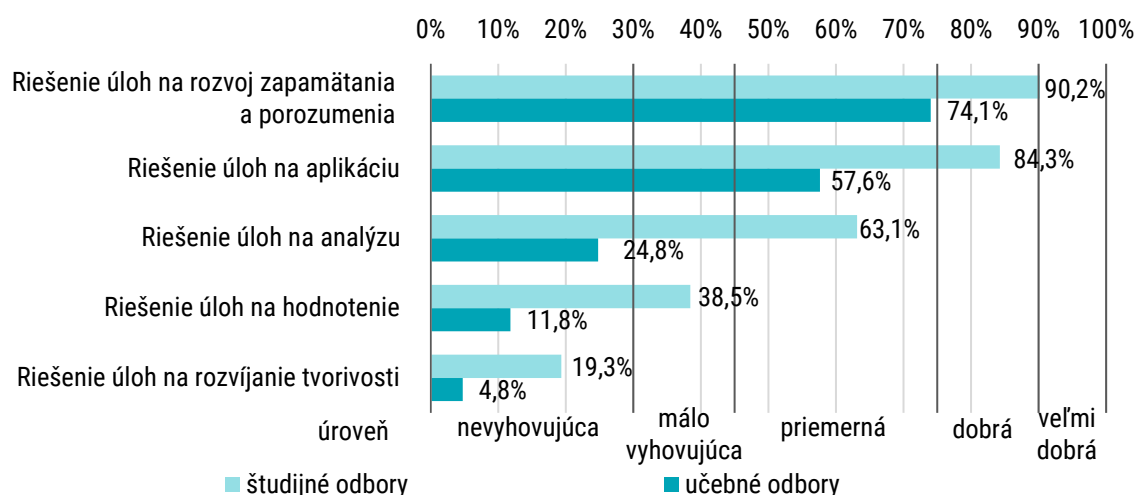
Komunikačné kompetencie boli rozvíjané na priemernej a zároveň na najvyššej úrovni vo všeobecnom (70,6 %) i odbornom (68,5 %) teoretickom vzdelávaní (Grafy 3, 5). Žiaci v ŠO disponovali primeranou slovnou zásobou s adekvátnym využitím odbornej terminológie. Rozvoj komunikačných spôsobilostí obmedzovala nedostatočná práca s textom zameraná na hodnotenie, posudzovanie a vyjadrenie vlastného stanoviska, ktorá absentovala najmä u žiakov v UO. Súčasne sa preukázalo, že ak žiaci UO dostali príležitosť pracovať s textom, zvládali ju na málo vyhovujúcej úrovni.

Nízkou úroveň dosiahli žiaci v preukázaní poznávacích kompetencií v predmetoch všeobecného vzdelávania (Graf 3) i v odborných predmetoch (Graf 5). Celková nízka úroveň poznávacích kompetencií žiakov je ovplyvnená výrazným rozdielom dosiahnutých kognitívnych úrovní medzi žiakmi ŠO a UO. Na väčšine hospitovaných hodín prevažovali úlohy na zapamätanie, porozumenie a reprodukovanie osvojených poznatkov, kde žiaci v ŠO dosiahli veľmi dobrú (90,2 %), v UO priemernú úroveň (74,1 %) (Graf 7). Aplikčné úlohy riešili žiaci ŠO na dobrej (84,3 %), v UO na priemernej úrovni (57,6 %). Vo všeobecných predmetoch sa zameriavali v SJL napr. na určovanie jazykových štýlov, slohových postupov, v odborných predmetoch napr. na výpočty fyzických a MAC adries počítačových sietí, charakteristiku elektromagnetu, porovnanie parametrov oblúkového zvrátenia, účtovanie priamych a nepriamych daní. Možnosť rozvíjať **vyššie myšlienkové operácie** mali predovšetkým žiaci ŠO riešením **analytických úloh** (napr. v predmete MAT určovanie objemov a povrchov telies, v predmete ANJ odôvodňovanie štruktúry podmienkových súvetí, v predmete SJL tvorba osnovy textu, v odborných predmetoch vykonanie inventúry pokladnice, programovanie internetových stránok). Na nevyhovujúcej úrovni bolo analytické myslenie žiakov UO v dôsledku neposkytnutia vhodných stimulov na jeho rozvoj. Výrazným nedostatkom u žiakov ŠO ako i UO bola málo vyhovujúca a nevyhovujúca úroveň rozvíjania **hodnotiacich spôsobilostí a tvorivosti**. Jedným z dôvodov je i to, že učitelia na tretine VH nevyužívali efektívne vyučovacie stratégie podporujúce rozvíjanie týchto spôsobilostí. V procese edukácie žiaci vedeli riešiť úlohy na hodnotenie len na 40,7% VH (napr. vyjadrenie stanoviska k vytvorenému 2D a 3D logu, posúdenie výhod a nevýhod práce v grafických programoch, výber výhodnej ponuky na spracovanie odpadu podľa stanovených kritérií). Žiaci dokázali vybrať optimálne riešenie, zaujať stanovisko či prispôbiť činnosť situácii iba v menšej miere, preto žiaci ŠO dosiahli málo vyhovujúcu úroveň (38,5 %) a žiaci

UO nevyhovujúcu úroveň (11,8 %). Svoju kreativitu a **tvorivé myslenie** žiaci prejavili v minimálnej miere (napr. na SJL tvorili vlastné originálne texty, v odborných predmetoch v ŠO navrhovali riešenia a postup pri zostavovaní kalkulácií a rozpočtov, tvorili logo, navrhovali druh nápravy pre určený typ vozidla), pretože až na troch štvrtinách VH hodín im učiteľia nevytvorili príležitosť rozvíjať tvorivosť, čo sa prejavilo v dosiahnutej nevyhovujúcej úrovni nielen v UO, ale aj v ŠO. **Bádateľsky orientované vyučovanie** sa na sledovaných hodinách vyskytlo len ojedinele.

Rozvoj poznávacích spôsobilostí dosiahol nízku úroveň. Vo všeobecnom vzdelávaní boli poznávacie kompetencie preukázané na priemernej úrovni (51 %), v odbornom vzdelávaní na málo vyhovujúcej úrovni (43,6 %). Medzi žiakmi ŠO a UO sa prejavil výrazný rozdiel v dosiahnutých úrovniach, kým žiaci ŠO dosiahli priemernú úroveň vo všeobecnom (53,7 %) i odbornom (48,5 %) vzdelávaní, u žiakov UO bola úroveň rozvíjania poznávacích kompetencií na nevyhovujúcej úrovni vo všeobecnom (27,6 %) i odbornom (25 %) vzdelávaní. Žiaci UO preukázali nevyhovujúcu úroveň nielen v rozvoji vyšších myšlienkových procesov, ale aj v analytickom myslení. Nedostatočné uplatňovanie efektívnych stratégií vyučovania a učenia sa žiakov, nezadávanie úloh na rozvíjanie vyšších kognitívnych procesov, najmä hodnotenia a kreativity, ovplyvnilo nízku úroveň poznávacích kompetencií.

Graf 7 Hodnotenie rozvíjania poznávacích kompetencií v predmetoch všeobecného a odborného teoretického vzdelávania - dimenzií kognitívnych procesov

Rozvoj kompetencií k celoživotnému učeniu sa (Grafy 3, 5) vo všeobecnom i odbornom teoretickom vzdelávaní žiaci preukázali na priemernej úrovni. Na prevažnej väčšine hodín sa aktívne zaujímali o preberané témy, ochotne spolupracovali, reagovali na podnety učiteľov a spontánne sa zapájali do naplánovaných učebných aktivít. Identifikovať a korigovať vlastné chyby, ako i kriticky pristupovať k riešeniu stanovených úloh vedeli prevažne žiaci ŠO, žiaci UO to dokázali len ojedinele, pričom až na dvoch tretinách (65,4 %) VH nedostali príležitosť pracovať s chybou. Žiaci boli v malej miere vedení k indikovaniu svojich slabých a silných stránok a k uvedomeniu si svojho pokroku v učení. Autoevalvačné schopnosti preukázali najmä žiaci ŠO. Znížená kvalita sebahodnotiacich zručností žiakov súvisela často aj s nekonkrétnou spätnou väzbou od učiteľov, ktorou im neposkytovali zhodnotenie silných a slabých stránok ich výkonov ani konkrétne návrhy na zlepšenie.

Občianske kompetencie (Grafy 3, 5) dosiahli priemernú úroveň. Väčšina žiakov ŠO ich prezentovala vyjadrením vlastných názorov k preberanej učebnej látke, ale aj k spoločenským témam (*dôležitosť priateľských vzťahov, postavenie ženy v spoločnosti, vojna a jej vplyv na človeka*). V diskusii počúvali a rešpektovali názory spolužiakov, vhodne reagovali na prípadné odlišné názory, na polovici VH vedeli diskutujúci svoje stanovisko aj argumentačne zdôvodniť. Žiaci UO však vo všeobecnom aj odbornom vzdelávaní dosiahli nevyhovujúcu úroveň občianskych kompetencií, nakoľko mali minimálny priestor vyjadriť sa a zdôvodniť v diskusii svoje názory.

Empatické a nekonfliktné správanie žiakov, vzájomný rešpekt a efektívna komunikácia medzi aktérmi edukácie vytvárali pokojnú pracovnú atmosféru, čo pozitívne ovplyvnilo rozvíjanie **sociálnych kompetencií (Grafy 3, 5)** na väčšine hodín. Žiaci počas sledovaných hodín dodržiavali dohodnuté pravidlá správania,

regulovali vlastné konanie a vystupovali kultivovane. Takmer na polovici VH (45,8 %) pracovali vo dvojiciach/v skupine, počas spoločných pracovných aktivít dodržiavali nastavené pravidlá, spolupracovali, zväčša sa aktívne podieľali na plnení úloh. Žiaci síce prezentovali výsledky spoločnej práce, no nie vždy ich dokázali objektívne posúdiť a využiť argumentáciu.

Kompetencie k **celoživotnému vzdelávaniu** boli preukázané na priemernej úrovni vo všeobecnom (54,2 %) i v odbornom (54 %) vzdelávaní. Oslaboval ho nedostatok príležitostí na prácu s chybou, sebahodnotenie a hodnotenie výkonu spolužiakov. Úroveň **občianskych kompetencií** bola priemerná vo všeobecnom (48,3 %) i odbornom (46,5 %) vzdelávaní. Žiaci ŠO vedeli vyjadriť svoj názor, avšak obhájiť ho a argumentačne podložiť dokázali iba na polovici hodín, čo limitovalo prehlbovanie ich občianskych kompetencií. Žiaci UO mali občianske kompetencie na nevyhovujúcej úrovni. Dosiadnutá priemerná úroveň **sociálnych kompetencií** vo všeobecnom (67,3 %) i odbornom (59,1 %) vzdelávaní bola založená na vzájomnej ústretovej a efektívnej komunikácii medzi všetkými aktérmi edukačného procesu. Znižovalo ju nedostatočné využitie kooperatívnych foriem práce.

Učitelia uplatnili jasne definované výchovno-vzdelávacie ciele, ktoré umožňujú sebahodnotenie žiakov a porovnanie ich vedomostí s optimálnou úrovňou na dvoch tretinách VH. Svojím tolerantným prístupom a pokojným vystupovaním vytvárali v procese vyučovania takmer na všetkých sledovaných VH (všeobecné predmety 98,4 % a teoretické odborné predmety 94,4 %) **atmosféru istoty a psychického bezpečia**, čím podporovali rozvíjanie sebadôvery žiakov a umožňovali im zažiť úspech. V sledovanom edukačnom procese uplatňovali zväčša tradičné výučbové metódy, v ktorých prevládal výklad, riadený rozhovor, menej často brainstorming, diskusia, didaktické hry. V úlohách výrazne preferovali reprodukciu a aplikáciu vedomostí pred rozvíjaním kritického myslenia žiakov. Formy práce smerujúce k rozvíjaniu vyšších myšlienkových procesov boli pozorované najviac na úrovni analýzy, menej často na úrovni hodnotenia a tvorivosti, čo limitovalo nízku úroveň rozvoja vyšších myšlienkových procesov u žiakov. Iba na tretine VH viedli žiakov k aktívnemu a **zmysluplnému využitiu IKT**. Učitelia zadávaním rovnakých úloh bez ohľadu na individuálne schopnosti žiakov na polovici VH neposkytovali dostatočné podporné stimuly pre učenie sa každého žiaka. Vo vyučovacom procese prevládalo slovné hodnotenie žiakov, v menšej miere bola uplatnená klasifikácia. Nezdôvodnením hodnotenia na dvoch tretinách VH vyučujúci neposkytli žiakovi dostatočnú spätnú väzbu na optimalizáciu a korekciu preukázaných výsledkov a neumožnili im tak regulovať vlastný proces učenia sa.

Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín uvádzame v tabuľke (**Tabuľka 5**).

Tabuľka 5 Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín v teoretickom vyučovaní

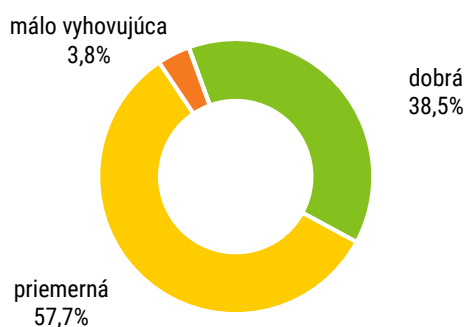
Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none"> • priaznivá pracovná atmosféra založená na vzájomnom rešpekte učiteľov a žiakov
Oblasti vyžadujúce zlepšenie
<ul style="list-style-type: none"> • rozvíjanie kognitívnych kompetencií na úrovni vyšších myšlienkových procesov prostredníctvom úloh zameraných na analýzu, hodnotenie a tvorivosť • rozvíjanie občianskych kompetencií vytváraním priestoru na vyjadrenie názorov a diskusií • rozvíjanie kompetencií k celoživotnému učeniu sa vytváraním príležitostí na prácu s chybou, sebahodnotenie a hodnotenie žiakov • rozvíjanie sociálnych kompetencií so zameraním na prácu v skupinách/tíme • poskytovanie podporných stimulov pre učenie sa každého žiaka

2.1.2 Praktická príprava

V praktickej príprave bolo spolu vykonaných **208 hospitácií** na **502 vyučovacích hodinách (Tabuľka 6)**.

Celková úroveň v predmetoch praktickej prípravy bola v 10 školách na dobrej, v 15 školách na priemernej úrovni, v 1 škole⁷ na málo vyhovujúcej úrovni (**Graf 8**). Dosiachnuté výsledky sú lepšie ako v minulom roku, dobrú úroveň dosiahlo o 11,2 % škôl viac a málo vyhovujúcu o 5,3 % škôl menej.

Graf 8 Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch praktického prípravy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

Praktická príprava sa v sledovaných školách uskutočňovala formou odborného výcviku, cvičení a praxe. Väčšina predmetov v technických i netechnických odboroch sa realizovala **skupinovou formou vyučovania**, kde ŠŠI vykonala 178 (85,6%) hospitácií, na ktorých sa zúčastnilo 74,8 % žiakov ŠO a UO hospitovaných tried/skupín V **individuálnej forme vyučovania** sa uskutočnilo 30 hospitácií, prítomných bolo 351 žiakov (90 %) zo žiakov ŠO a UO hospitovaných tried/skupín (**Tabuľka 5**).

Tabuľka 6 Prehľad o počte žiakov a hospitáciách praktickej prípravy

ÚDAJE O ŽIAKOKH A HOSPITÁCIACH	NETECHNICKÉ ODBORY		TECHNICKÉ ODBORY		SPOLU
	Individuálna forma	Skupinová forma	Individuálna forma	Skupinová forma	
Počet hospitácií	22	118	8	60	208
Počet hodín hospitácií	43	206	14	239	502
Počet žiakov triedy / skupiny	313	1 721	77	614	2 725
Počet žiakov prítomných na hodine	285	1 282	66	465	2 098

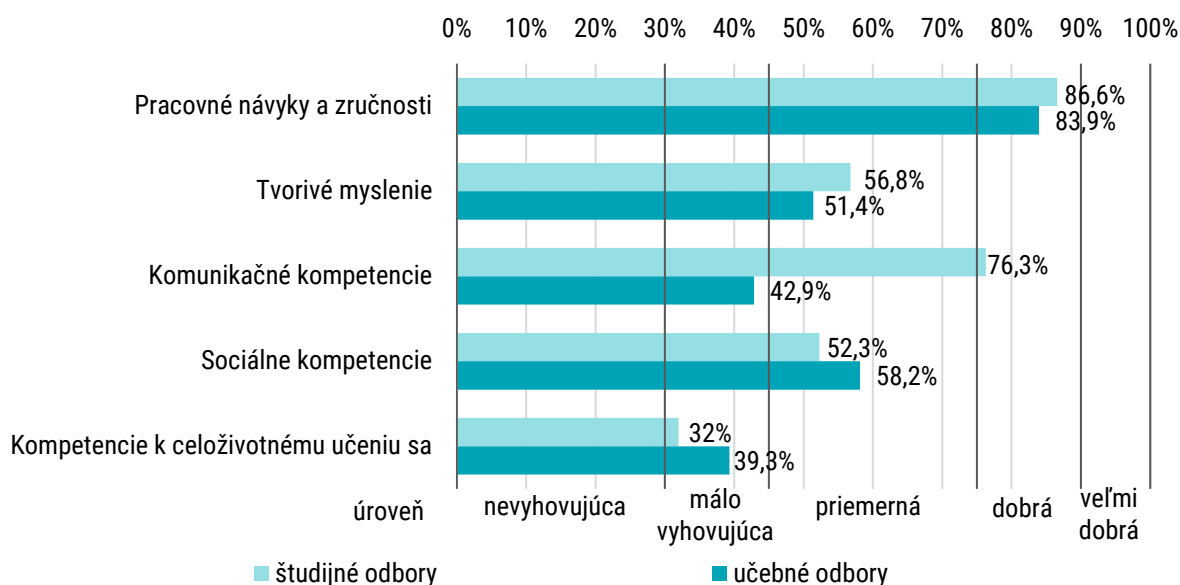
Netechnické odbory

V netechnických odboroch bolo vykonaných 140 hospitácií na 249 vyučovacích hodinách v 5 skupinách odborov (45 Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka I,II; 63,64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby I,II; 72 Publicistika, knihovníctvo a vedecké informácie; 76 Učiteľstvo; 86 Umenie a umeleckoremeselná tvorba III). Väčšina predmetov bola realizovaná skupinovou formou, 16 % individuálnou (**Tabuľka 5**).

Celková úroveň učenia sa žiakov v **praktickej príprave v netechnických odboroch v skupinovej forme** bola **priemerná**, pričom žiaci v ŠO dosahovali mierne lepšiu úroveň (66,2 %) ako žiaci v UO (61,1 %). Najväčší rozdiel sa prejavil v rozvíjaní komunikačných spôsobilostí, kde žiaci ŠO dosiahli dobrú úroveň (76,3%), avšak žiaci UO málo vyhovujúcu úroveň (42,6 %; **Tabuľka 7**).

⁷ SOŠ dopravy a služieb ako org. zložka SŠ, Nám. sv. Martina 5, Holíč

Graf 9 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov netechnických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných a učebných odboroch – skupinová forma

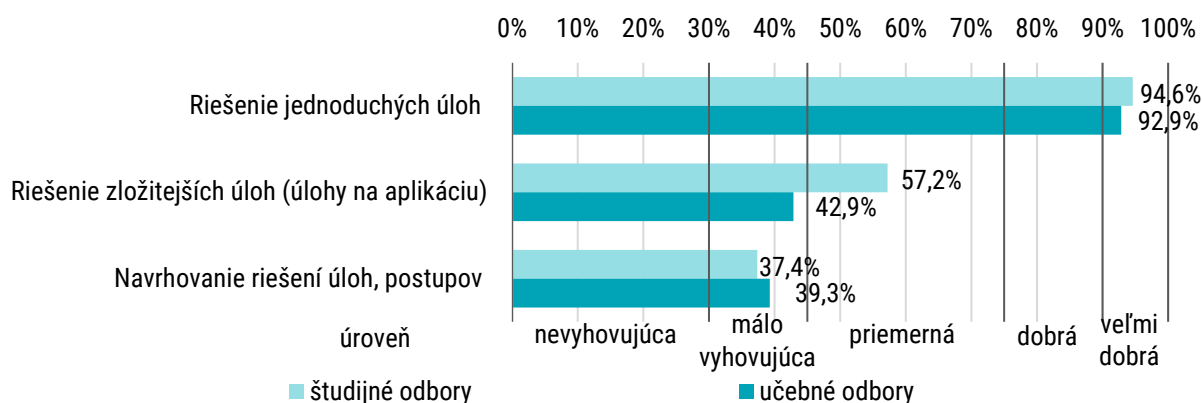
V hodnotení kľúčových kompetencií dosiahli žiaci dobrú a zároveň najlepšiu úroveň v rozvíjaní **pracovných návykov a zručností (Graf 9)**, medzi žiakmi ŠO (86,6 %) a UO (83,9 %) sa neprejavil výrazný rozdiel v dosiahnutej úrovni. Na všetkých sledovaných hodinách zvládli základné pracovné techniky, prejavili adekvátne manuálne zručnosti pri praktických činnostiach. Na 75 % VH aktívne využívali IKT (*napr. účtovné a ekonomické softvéry, výukové programy OMEGA, OLYMP, dizajnerský program Canva, mobilnú aplikáciu Kahoot, registračný systém e-kasa*), na kontrolovaných pracoviskách zamestnávateľov používali služobné mobilné telefóny s potrebnou aplikáciou pre zákaznícky servis. Pri realizácii bežných pracovných úkonov preukázali primeranú mieru samostatnosti, pracovali prevažne zodpovedne, v priamom kontakte s vyučujúcimi, MOV a inštruktormi. Zadané úlohy dokončili v stanovenom čase a kvalite a dokázali teoretické vedomosti spájať s praktickými zručnosťami. Pracovné návyky a zručnosti získavali zväčša v podmienkach zodpovedajúcich odboru.

Komunikačné spôsobilosti (Graf 9) boli u žiakov v ŠO rozvíjané na dobrej úrovni (76,3 %), na väčšine VH (93,2 %) bola úroveň ich verbálnej i neverbálnej komunikácie kultivovaná, uplatňovali zásady etickej komunikácie, disponovali primerane rozvinutými komunikatívnymi zručnosťami. Svoje vedomosti prezentovali zrozumiteľne, plynulo a s adekvátnym uplatňovaním odbornej terminológie. Pri práci s odbornými textami a informáciami z rôznych zdrojov prejavili požadované návyky a primerané vedomosti na troch štvrtinách VH. Žiaci v UO však dosiahli len málo vyhovujúcu úroveň (42,9 %), čo súviselo s nedostatočnou slovnou zásobou a schopnosťou vyjadrovať sa vo vyučovacom jazyku (slovenský jazyk). Na sledovaných hodinách komunikovali menej aktívne, zväčša jednoslovne alebo iba jednoduchými vetami odpovedali na otázky MOV.

Rozvoj **sociálnych kompetencií (Graf 9)** dosiahol priemernú úroveň, porovnateľnú u žiakov ŠO i UO. Žiaci prejavili kooperatívne zručnosti pri práci vo dvojiciach aj v skupinách. Na polovici VH prezentovali výsledok spoločnej práce, objektívne ho posudzovali a zdôvodňovali s menšími nedostatkami v argumentácii a v odbornej terminológii. Na všetkých sledovaných hodinách medzi učiteľmi, MOV a žiakmi prevládala vzájomná ústretová komunikácia, čo prispievalo k vytváraniu pozitívnych vzťahov a priaznivej pracovnej atmosféry. Preukázanie **kompetencií k celoživotnému učeniu sa** bolo v oboch skupinách žiakov na **málo vyhovujúcej úrovni**, ktorú limitoval nedostatok možností na viac ako polovici (56,8 %) sledovaných hodín reflektovať vlastný učebný výkon a pokrok. Zhodnotiť výsledok spolužiačkovej práce žiaci nemali príležitosť až na troch štvrtinách (75,4 %) VH.

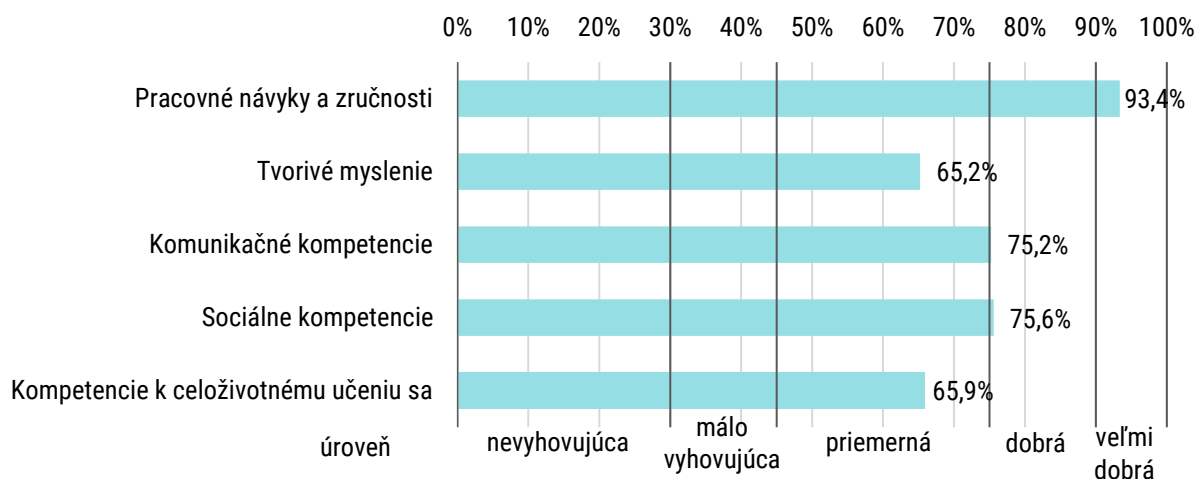
Tvorivé myslenie žiakov bolo v UO (51,6 %) i v ŠO (56,6 %) rozvíjané **na priemernej úrovni (Graf 9)**. Žiaci v UO (92,9 %) i v ŠO (94,6 %) na veľmi dobrej úrovni samostatne a rutinne riešili jednoduché praktické úlohy spojené s rozvíjaním ekonomických, účtovných a administratívnych zručností (ŠO), ako aj pracovných spôsobilostí pri príprave jedla (UO), v ktorých využívali základné teoretické vedomosti a osvojené praktické zručnosti v konkrétnych pracovných činnostiach (**Graf 10**). Avšak dosiahnutá úroveň pri riešení **aplikačných úloh** bola v ŠO na priemernej (57,2 %) a v UO na málo vyhovujúcej úrovni (42,9%). Žiaci ŠO zväčša vedeli osvojené vedomosti, odborné a praktické zručnosti na základe predchádzajúcich skúseností vhodne použiť v nových neznámych podmienkach alebo realizovať zložitejšie techniky a technológie pri tvorbe finálneho produktu, čo však žiakom UO robilo problémy. Až na 42 % VH žiaci nemali možnosť preukázať samostatnosť a tvorivosť pri pracovných činnostiach. V prípadoch, keď žiaci dostali príležitosť **navrhnuť vlastné postupy a riešenia**, len v menšej miere vedeli preukázať tvorivý prístup (*napr. grafické zobrazenie typológie osobnosti, zákaznícky servis, prestavba plánogramu*), samostatne sformulovať problém, prípadne navrhnuť konkrétny technologický postup. V minimálnej miere dokázali posúdiť a zdôvodniť správnosť a efektívnosť riešenia zadaných úloh, sformulovať závery či zovšeobecniť zistenia (*napr. výber vhodnej formy odmeňovania zamestnancov na rôznych pracovných pozíciách vzhľadom na analýzu ich pracovnej náplne*). Dosiahnutá úroveň bola na málo vyhovujúcej úrovni v UO (39,3 %) a taktiež v ŠO (37,4 %).

Graf 10 Úroveň rozvíjania tvorivého myslenia pri riešení zadávaných úloh (netechnické odbory – skupinová forma)

V **individuálnej forme praktickej prípravy v netechnických odboroch** bolo učenie sa žiakov celkovo na **dobrej úrovni** a prebiehalo iba v ŠO. Najvyššiu úroveň – veľmi dobrú žiaci preukázali v pracovných návykoch a zručnostiach. Komunikačné zručnosti boli rozvíjané na porovnateľnej úrovni (75,2 %) ako v skupinovej forme. V ďalších sledovaných kľúčových kompetenciách žiaci dosiahli lepšie výsledky ako v predmetoch, ktoré sa vyučovali skupinovú formou (**Graf 11**).

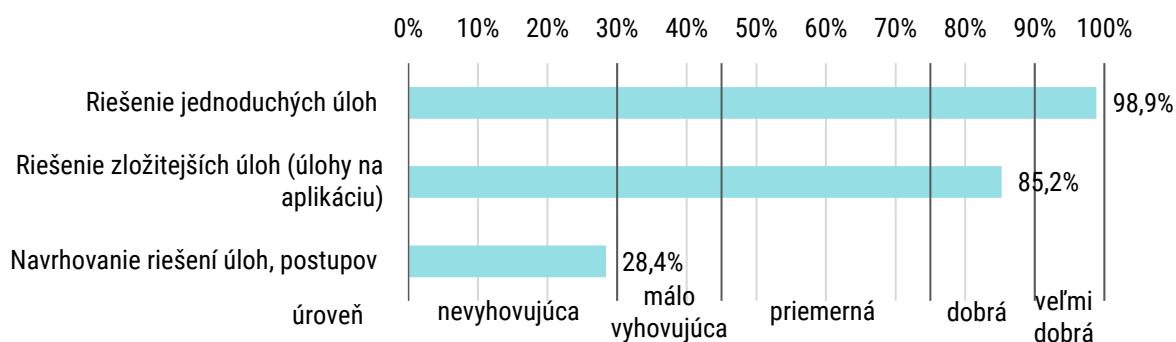
Graf 11 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov netechnických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných odboroch – individuálna forma

Žiaci na všetkých hospitovaných VH **preukázali** osvojené **praktické návyky a zručnosti** na veľmi dobrej úrovni (**93,4 %**) (**Graf 11**). Správne aplikovali pracovné postupy pri ekonomických a účtovných činnostiach, v umeleckých predmetoch uplatňovali pravidlá kresby, zásady kompozície. Prejavili adekvátnu manuálnu zručnosť, estetické cítenie a samostatnosť (spracovávanie výtvarných návrhov odevov, výber materiálov). Takmer na polovici VH zmysluplne využívali IKT, najmä účtovné a ekonomické softvéry pri riešení ekonomických úloh, účtovných príkladov a pri písaní desaťprstovou hmatovou metódou. Pracovné návyky a zručnosti žiaci získavali v priamom kontakte s vyučujúcimi v adekvátnych podmienkach pre dané ŠO. Na väčšine VH žiaci disponovali primerane rozvinutými **komunikačnými spôsobilosťami**, s kultivovaným vystupovaním a uplatňovaním etických princípov v správaní a konaní. Adekvátnymi vedomosťami pri práci s odborným textom vrátane používania odbornej terminológie disponovali na troch štvrtinách sledovaných hodín. Pri rozvíjaní **sociálnych kompetencií (75,6 %)** (**Graf 11**) žiaci preberali osobnú zodpovednosť za vlastné konanie, ústretovo komunikovali s vyučujúcimi i medzi sebou navzájom, čím prispievali k vytváraniu pozitívnej pracovnej atmosféry. Na 73 % hodín prezentovali a zdôvodňovali výsledok práce s primeraným využitím argumentácie. Príležitosť preukázať **kompetencie k celoživotnému učeniu sa** dostali žiaci na troch štvrtinách VH hodnotením svojho pokroku v učení sa, identifikovaním nedostatkov v pracovnom výkone a korigovaním vlastného vzdelávacieho procesu.

Jednoduché úlohy a úlohy zamerané na aplikáciu získaných vedomostí a zručností žiaci riešili samostatne a správne na veľmi dobrej a dobrej úrovni (**Graf 12**). Nevyhovujúcu úroveň **tvorivého myslenia** žiakov ovplyvňovalo, že bolo rozvíjané iba na polovici VH. Ak však žiaci dostali príležitosť, prejavili pri praktických činnostiach vlastnú kreativitu (*napríklad pri tvorbe zátišia, dizajnerskej kresby, alebo tvorbou kostýmov inšpirovaní príbehom O šípkej Ruženke*).

Graf 12 Úroveň rozvíjania tvorivého myslenia pri riešení zadávaných úloh (netechnické odbory – individuálna forma)

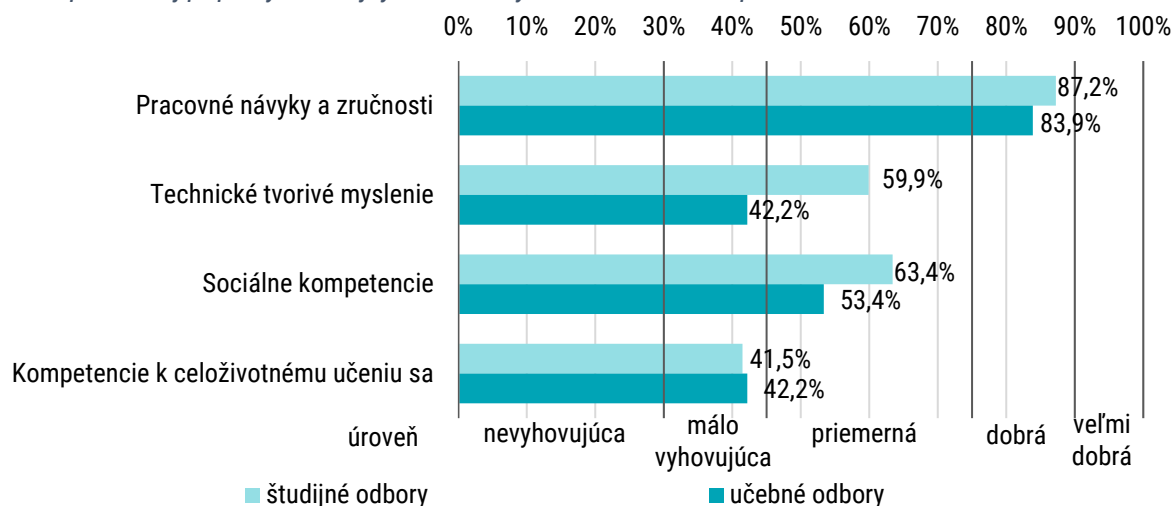

Technické odbory

V technických odboroch bolo vykonaných 68 hospitácií na 253 vyučovacích hodinách, z ktorých bolo skupinovú formou realizované 88 % predmetov (**Tabuľka 5**). V technických odboroch sa žiaci vzdelávali v 9 skupinách odborov (23,24 *Strojárstvo a ostatná kovospracujúca výroba I,II*; 25 *Informačné a komunikačné technológie*; 26 *Elektrotechnika*; 31 *Textil a odevníctvo*; 33 *Spracúvanie dreva*; 34 *Polygrafia a médiá*; 36 *Stavebníctvo, geodézia a kartografia*; 37 *Doprava, pošty a telekomunikácie*; 39 *Špeciálne technické odbory*).

Učenie sa žiakov v skupinovej forme praktickej prípravy v technických odboroch bolo hodnotené na **priemernej úrovni**. Rozdiely medzi žiakmi ŠO a UO sa prejavili v technickom tvorivom myslení, v ktorom žiaci ŠO dosiahli výrazne vyššiu úroveň (**Tabuľka 6**).

Graf 13 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov technických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných a učebných odboroch – skupinová forma

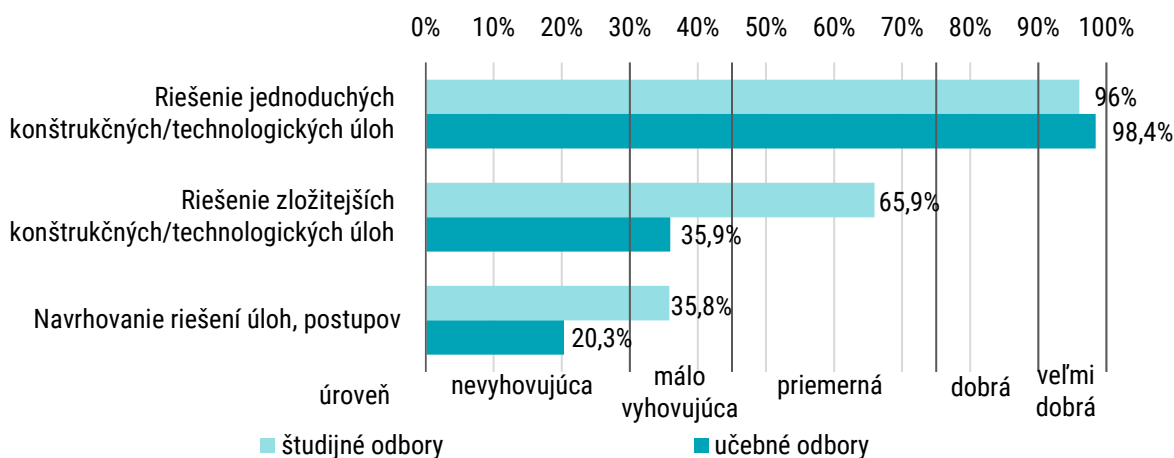

Žiaci disponovali **praktickými návykmi a pracovnými zručnosťami** v technických odboroch na **dobrej úrovni (Graf 13)**. Pri riešení úloh, vykonávaných pracovných činnostiach preukázali osvojené pracovné techniky a technologické postupy vo svojom odbore (napr. práca s grafickým programom na tvorbu máp, práca s hrúbkovacou frézovačkou a kotúčovou formátovacou pílou, rezanie vonkajších a vnútorných závitov, vyvažovanie pneumatík). Využívali informačné technológie, pracovali s odborným softvérom (Adobe Illustrator, Adobe XD) na polovici sledovaných hodín. Vedeli čítať technickú a výkresovú dokumentáciu, zadané úlohy riešili so záujmom a prevažne samostatne. Vedeli kontrolovať výsledky svojej práce (rozmery, tvar, funkčnosť). Adekvátne manuálne zručnosti preukázali na hodinách odborného výcviku v UO murár, kde murovali na vápenno-cementovom podklade, zapájali a diagnostikovali jednoduché elektrické obvody. Pracovné návyky získavali v podmienkach zodpovedajúcich ich budúcemu povolaniu, počas výkonu práce v odborných učebniach, v dielňach a na pracovisku zamestnávateľa dodržiavali disciplínu, používali pracovný odev a pracovné pomôcky, riadili sa pravidlami bezpečnosti a ochrany zdravia (BOZ). Na všetkých sledovaných hodinách preberali osobnú zodpovednosť za vlastné konanie, dodržiavali dohodnuté pravidlá správania, čím podporovali rozvoj **sociálnych kompetencií**. Vzájomne si pomáhali, uplatňovali ústretovú komunikáciu vo vzťahu k spolužiakom aj učiteľom a MOV. Na polovici hodín pracovali vo dvojiciach alebo v tíme, vzájomne diskutovali a prezentovali výsledok svojej práce s adekvátnou argumentáciou a snahou využívať odbornú terminológiu. Rezervy sa prejavili v **rozvíjaní kompetencií k celoživotnému učeniu sa**, kde dosiahnutá úroveň bola málo vyhovujúca u žiakov ŠO (41,5 %) i UO (42,2 %; **Graf 13**). Na väčšine VH žiaci akceptovali rady a pripomienky MOV, nevedeli však adekvátne využiť priestor na hodnotenie svojho učebného výkonu a pokroku v učení sa. Na viac ako polovici VH (61,6 %) nemali vytvorenú možnosť ohodnotiť činnosť spolužiaka.

Pri rozvíjaní **technického tvorivého myslenia** dominovali **jednoduché úlohy a postupy** (rezanie a pilníkovanie ocelej platne, sekacie a prebíjanie, meranie posuvným meradlom, kótovanie skice, výpočet odchýlky, odstránenie nečistôt odmasťovaním, ...), ktoré žiaci ŠO i UO preukázali na **veľmi dobrej úrovni**. Uplatňovali v nich osvojené zručnosti (rezanie pod uhlom, upínanie zveráka...) a poznatky v integrácii s teoretickými vedomosťami. Príležitosť riešiť **zložitejšie konštrukčné a technologické úlohy** zamerané na aplikáciu odborných vedomostí a zručností mali prevažne žiaci ŠO (tvorba stredne zložitých modelov v CAD, vytvorenie vlastnej počítačovej podsiete, rozoznávanie a analyzovanie kompozičných pravidiel vo filmoch) a preukázali ich na priemernej úrovni (65,9 %). Žiaci UO dosiahli málo vyhovujúcu úroveň (35,9 %) (**Graf 14**). Stratégie vyučovania, ktoré boli uplatnené na sledovaných hodinách, žiakov stimulovali k aktívnemu činnostnému učeniu sa, samostatnosti a zodpovednosti za výsledky svojej práce, menej však k podpore ich kreativity a slobodnej voľby pracovných postupov. Na viac ako polovici VH žiaci nemali možnosť

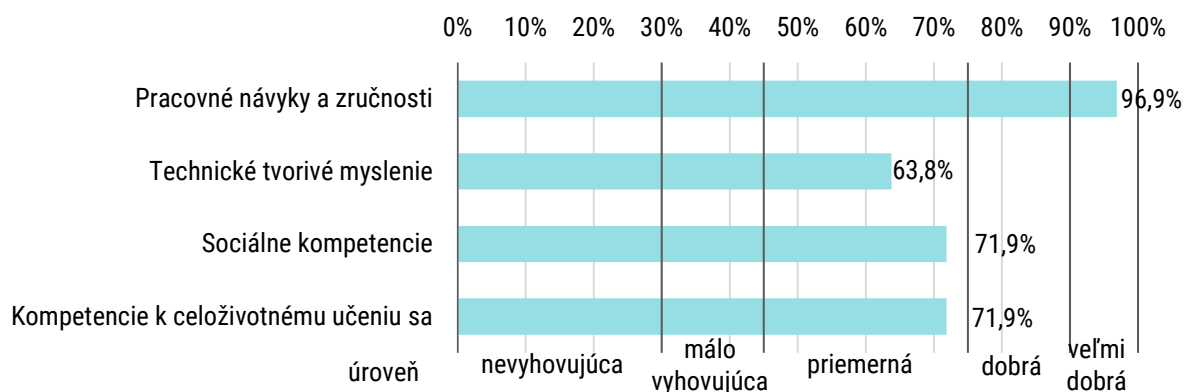
samostatne **navrhovať technologické riešenia a tvoriť postupy**, čo sa prejavilo v preukázanej málo vyhovujúcej úrovni u žiakov ŠO (35, 8%) a nevyhovujúcej úrovni žiakov UO (20, 3%); (**Graf 14**).

Graf 14 Úroveň rozvíjania tvorivého technického myslenia pri riešení zadávaných úloh skupinovú formu praktickej prípravy – technické odbory

V individuálnej forme praktickej prípravy v technických odboroch sa pripravovali iba žiaci ŠO a učenie sa žiakov dosiahlo **dobrú úroveň**. V porovnaní so skupinovú formou preukázali žiaci vo všetkých kompetenciách vyššiu úroveň (**Graf 15**).

Graf 15 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov technických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných odboroch – individuálna forma

Hlavné zistenia z priameho pozorovania praktickej prípravy uvádzame v tabuľke (**Tabuľka 7**).

Tabuľka 7 Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín

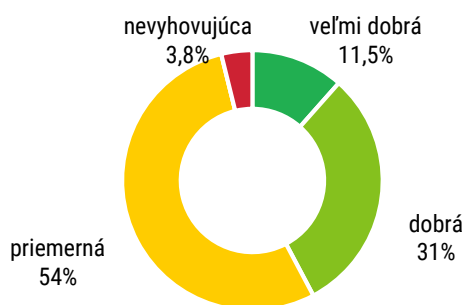
Pozitívne zistenia	
•	preukázanie osvojených praktických návykov a zručností, dodržiavanie stanovených pracovných a technologických postupov v podmienkach zodpovedajúcich odboru štúdia
•	vytváranie priaznivej pracovnej atmosféry v priestoroch SOŠ a na pracoviskách praktickej prípravy
•	využívanie materiálnych prostriedkov výučby a výukových softvérov
Oblasti vyžadujúce zlepšenie	
•	rozvíjanie tvorivého/technického tvorivého myslenia žiakov zadávaním zložitejších úloh a vytváraním možností na navrhovanie riešení/postupov
•	rozvíjanie zručností žiakov pri sebahodnotení a hodnotení činnosti spolužiakov s adekvátnou argumentáciou
•	poskytovanie podporných stimulov pre učenie sa každého žiaka vzhľadom na jeho individuálne schopnosti

2.2 RIADENIE ŠKOLY

V oblasti riadenia školy sa hodnotila úroveň vypracovania školských vzdelávacích programov (ŠkVP), stav a úroveň pedagogického riadenia, vnútorného systému kontroly a hodnotenia, klímy, kultúry a služieb školy.

V 3 školách⁸ bola dosiahnutá úroveň veľmi dobrá, v 8 školách dobrá, v 14 školách priemerná a v 1 škole⁹ nevyhovujúca úroveň (**Graf 16**), celková úroveň v oblasti riadenia škôl sa oproti minulému školskému roku zlepšila o 7,2 %.

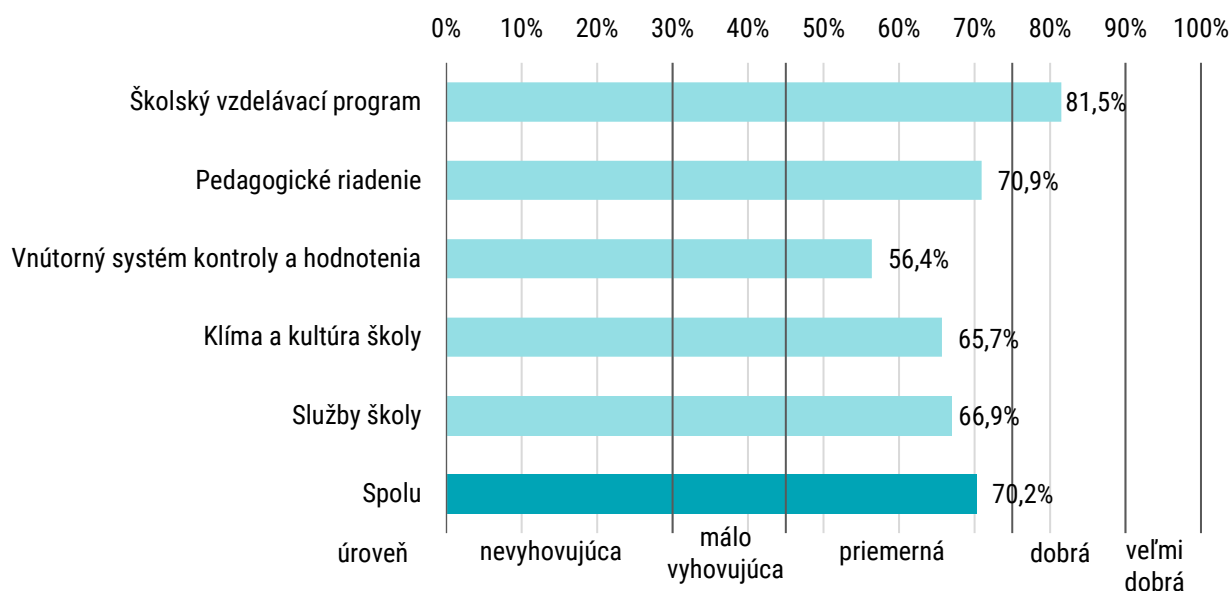
Graf 16 Riadenie školy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach (vrátane hodnotenia ŠkVP)

Celková úroveň v oblasti riadenie škôl dosiahla priemernú úroveň (70,2 %; Graf 17).

V oblasti riadenia škôl dobrú (81,5 %) a zároveň najvyššiu úroveň dosiahlo vypracovanie ŠkVP a v ňom vypracované učebné osnovy. Na úroveň pedagogického riadenia (70,9%) negatívne vplývalo nezabezpečenie prijímacieho konania v súlade s právnym predpisom v niektorých školách a absencia plánu vlastného manažérskeho a pedagogického rozvoja vedúcich zamestnancov v takmer polovici sledovaných škôl. Klíma škôl bola otvorená, avšak jej úroveň znižovali menej podporujúce vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi. Riadenie škôl oslabilo najmä vnútorný systém kontroly a hodnotenia nekomplexnou a neefektívnou realizáciou kontrolnej činnosti vedúcimi PZ (56,4 %) (**Graf 17**).

Graf 17 Riadenie školy

⁸ Obchodná akadémia, F. Madvu 2, Prievidza; Stredná odborná škola pedagogická bl. Laury, Jána Hollého 9, Trnava; Obchodná akadémia Dušana Metoda Janotu, 17. novembra 2701, Čadca

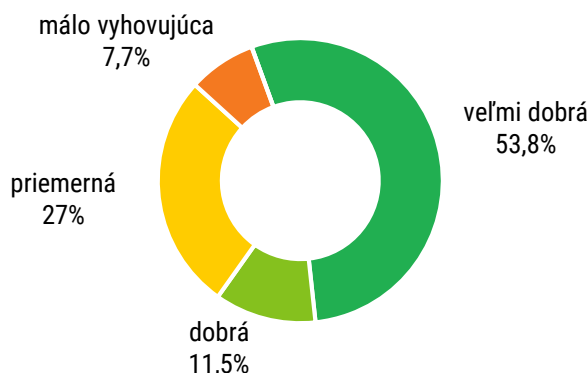
⁹ Stredná odborná škola dopravy a služieb ako org. zložka Spojenej školy, Nám. sv. Martina 5, Holíč

2.2.1 Školský vzdelávací program

Školskí inšpektori v sledovaných SOŠ posudzovali vyhotovenie a uplatňovanie ŠkVP v 59 ŠO a 24 UO (3-roč.; 2-roč.).

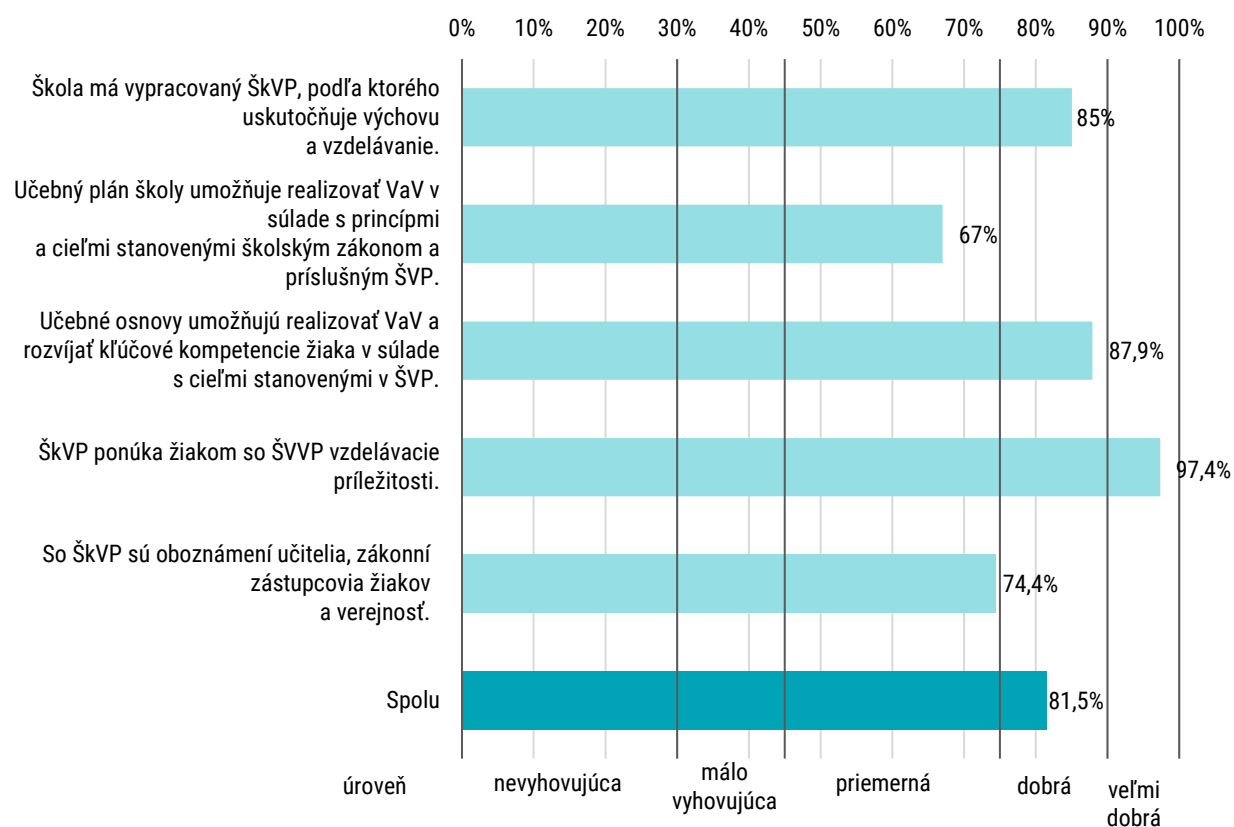
ŠkVP vypracovalo 14 SOŠ na veľmi dobrej úrovni, 3 na dobrej, 7 na priemernej úrovni a 2 školy¹⁰ na málo vyhovujúcej úrovni (**Graf 18**).

Graf 18 Školský vzdelávací program – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

Školské vzdelávacie programy, na základe ktorých v školách realizovali výchovno-vzdelávací proces, boli vypracované celkovo na **dobrej úrovni**, čo bolo v porovnaní s minulým školským rokom lepšie o 6 % (81,5 %) (**Graf 19**).

Graf 19 Úroveň vypracovania školských vzdelávacích programov

¹⁰ Stredná odborná škola dopravy a služieb ako org. zložka Spojenej školy, Nám. sv. Martina 5, Holíč; Stredná odborná škola automobilová ako organizačná zložka Spojenej školy, Školská 7, Banská Bystrica

Takmer všetky školy, okrem jednej, mali **školské vzdelávacie programy (ŠkVP)** vypracované v súlade s ustanoveniami školského zákona a ich obsah garantoval realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu v súlade s príslušnými štátnymi vzdelávacími programami (ŠVP). ŠkVP boli diferencované pre každý vzdelávaný odbor štúdia. Školy, ktoré vzdelávali žiakov v systéme duálneho vzdelávania (SDV), vypracovali ŠkVP v spolupráci so zamestnávateľmi. V 1 SOŠ¹¹ ŠkVP nebol vypracovaný v súlade s aktuálnym znením školského zákona, nakoľko neobsahoval učebné osnovy niektorých predmetov, údaje v ŠkVP neboli aktuálne, stanovené ciele výchovy a vzdelávania (VaV) boli všeobecné a len čiastočne zodpovedali skutočným podmienkam školy. Všetky školy stanovili **v ŠkVP ciele VaV**, ktoré zodpovedali ich reálnym podmienkam a koncepcným zámerom v oblasti rozvoja odborného vzdelávania a prípravy (OVP). Zdôrazňovali v nich komplexné rozvíjanie žiakov vo vedomostnej, emocionálnej i hodnotovej oblasti a akceptovali rozdielne stupne vzdelávania, ako i odbory štúdia. Orientované boli predovšetkým na prípravu žiakov na povolanie. V 2 školách¹² vzdelávajúcich žiakov formou SDV implementovali do zámerov i požiadavky zamestnávateľov, ktoré súviseli so zabezpečením realizácie OVP žiakov na pracovisku zamestnávateľa. Zámery týchto SOŠ boli formulované v súlade s požiadavkami školského zákona i príslušných ŠVP a zodpovedali ich reálnym podmienkam, okrem 1 SOŠ¹³, v ktorej realnosť naplnenia jej koncepcných zámerov ohrozovala nízka účasť žiakov, najmä učebných odborov, na vyučovacom procese. Súčasťou všetkých ŠkVP bol **profil absolventa** so zadanou charakteristikou absolventa pre príslušný odbor štúdia a uvedením jeho kľúčových a odborných kompetencií pre výkon činností. Nedostatky sa vyskytovali v 2 SOŠ¹⁴, kde profil absolventa neobsahoval aktualizáciu v zmysle platnej legislatívy pre žiakov vzdelávaných v SDV a kľúčových kompetencií vzhľadom na celoživotné vzdelávanie.

V tretine SOŠ sa VaV neuskutočňovala v súlade s príslušnými ŠVP najmä kvôli nedostatkom v učebných plánoch. V 1 SOŠ¹⁵ to bolo z dôvodu spájania tried z rôznych ročníkov v rámci rozdielnych odborov štúdia a súčasného vyučovania dvoch rozdielnych vyučovacích predmetov (VP) (PRX, Ovy) v rámci rôznych odborov štúdia i ročníkov.

Učebné plány (UP) mali školy vypracované na priemernej úrovni (**67,0 %, Graf 19**). Takmer dve tretiny (61,5 %) škôl malo spracované **učebné plány** všetkých odborov v súlade s rámcovým učebným plánom (RUP) ŠVP pre úplné stredné odborné vzdelanie. V UP boli dodržané minimálne počty týždenných vyučovacích hodín v jednotlivých vzdelávacích oblastiach (VO) všeobecného aj odborného vzdelávania. UP obsahovali vlastné poznámky doplnené i o špecifiká organizácie praktickej prípravy v SDV (2 SOŠ¹⁶.)

Viac ako tretina škôl (38,5 %) nerealizovala výchovu a vzdelávanie podľa UP v súlade s rámcovým učebným plánom ŠVP (nesúlalom časovej dotácie vyučovacích predmetov¹⁷ s ich reálnym vyučovaním; nesúlalom názvu vyučovacích predmetov¹⁸ v UP s jeho označením v rozvrhu hodín i v triednom výkaze; nesprávne uvedeným počtom týždenných vyučovacích hodín (VH); nedodržaním maximálneho týždenného počtu VH povinných vyučovacích predmetov¹⁹; neuvedením časovej dotácie účelových kurzov, kurzu na ochranu života a zdravia a kurzu pohybových aktivít v prírode do jednotlivých ročníkov v UP ŠkVP). Niektoré školy urobili v UP i nekorektné zmeny, ktoré súviseli s presunom, zrušením alebo zmenou hodinovej dotácie vyučovacích predmetov v rámci VO alebo zaradili nové predmety, v dôsledku čoho nebolo možné posúdiť, či sú dodržané stanovené minimálne týždenné počty VH v priebehu celej dĺžky štúdia.

Učebné osnovy mali školy vypracované na dobrej úrovni (87,9 %). Vo väčšine SOŠ boli rozpracované v rozsahu vyučovania jednotlivých vyučovacích predmetov podľa UP školy (88,5 %) a najmenej v rozsahu

¹¹ Spojená škola, organizačná zložka Stredná odborná škola dopravy a služieb, Námestie svätého Martina 5, Holíč

¹² Obchodná akadémia – Kereskedelmi Akadémia, K. Mikszátha 1, Rimavská Sobota; Katolícka spojená škola sv. Františka Assiského, Gwerkovej- Göllnerovej 9, Banská Štiavnica

¹³ Stredná odborná škola – Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Filákov

¹⁴ OA, Polárna 1, Košice; Súkromná SOŠ ekonomicko-technická, Postupimská 37, Košice

¹⁵ Stredná odborná škola – Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Filákov

¹⁶ OA, Polárna 1, Košice; OA, 8Watsonova 61, Košice

¹⁷ výkonová a meničová technika (VMT), matematika (MAT), výpočtová technika (VYT), pestovanie rastlín (PRT) a účtovníctvo (UCT);

¹⁸ v UP: programovanie CNC strojov (PCM), v RH a TV: programovanie strojov a zariadení (PGZ);

¹⁹ vo VO teoretické odborné vzdelávanie v ŠO 2561 M informačné a sieťové technológie; 2675 M elektrotechnika; vo VO praktickej prípravy v ŠO 3765 M technika a prevádzka dopravy; ŠO 7237 M informačné systémy a služby; ŠO 6323 K hotelová akadémia

obsahového štandardu (84,6 %), čím umožňovali rozvíjať kľúčové kompetencie žiaka v súlade s cieľmi stanovenými príslušným ŠVP. **Nedostatky** sa vyskytli v 4 školách²⁰ a týkali sa nevypracovania učebných osnov predmetu odborná prax v 3. a 4. ročníku²¹; nerozpracovania obsahových štandardov podľa UP ŠKVP v učebných osnovách niektorých vyučovacích predmetov²²; neplnenie učebných osnov predmetu OVY z dôvodu chýbajúceho materiálo-technického vybavenia, čím žiaci nemohli získať niektoré odborné kompetencie v rámci praktickej prípravy²³.

Väčšina SOŠ zapracovala v poznámkach UP obsahovú náplň, rozsah a časový harmonogram **kurzu na ochranu života a zdravia**, účelových cvičení a kurzu pohybových aktivít v prírode. Všetky SOŠ svoje UP kreovali prostredníctvom **disponibilných hodín**. Ich použitie záviselo od typu SOŠ, pričom v obchodných akadémiách²⁴ boli disponibilné hodiny použité vo všeobecnom vzdelávaní najmä na druhý cudzí jazyk. V ostatných SOŠ na posilnenie časovej dotácie vyučovania všeobecnovzdelávacích predmetov, predmetov odborného vzdelávania vrátane voliteľných, čím SOŠ realizovali svoje zámery v zhode s cieľmi orientovanými na profesijnú prípravu žiakov pre prax a celoživotné vzdelávanie. Vyučovanie predmetov vzdelávacej oblasti *Zdravie a pohyb* bolo posilnené v 1 SOŠ²⁵.

Viac ako tretina SOŠ (34,6 %) neprerokovala ŠKVP v pedagogickej rade, v rade školy, so zriaďovateľom alebo s príslušnou stavovskou a profesijnou organizáciou. Takmer všetky školy mali ŠKVP zverejnený na svojich webových sídlach alebo bol k dispozícii v elektronickej podobe učiteľom, zákonným zástupcom, žiakom a verejnosti.

Všetky kontrolované subjekty vo svojich ŠKVP deklarovali pre **žakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami** (ŠVVP) úpravu vzdelávacích podmienok i zabezpečenie poradenských služieb. Žiakom so zdravotným znevýhodnením (ZZ) školy umožnili vzdelávať sa podľa individuálnych vzdelávacích programov (IVP), ktoré zodpovedali záverom a odporúčaniam príslušného poradenského zariadenia a obsahovali odporúčané metódy, formy práce a prípadnú redukciu obsahu učiva, s jeho obsahom boli preukázateľne oboznámení zákonní zástupcovia žiakov. Ojedinele sa vyskytli nedostatky súvisiace s nekompletnosťou IVP (*neobsahovali informovaný súhlas zákonného zástupcu a neboli prekonzultované so žiakmi*), nevypracovaním IVP pre žiakov so SZP, neabsolvovaním vyšetrenia z dôvodu prechodu zo základnej na strednú školu. V 1 SOŠ²⁶ bez evidovania žiakov so ŠVVP vzdelávali spolu 90 žiakov so ZZ.

Tabuľka 8 Hlavné zistenia v oblasti ŠKVP

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none"> • vypracovanie ŠKVP v súlade s ustanoveniami školského zákona v 96,2 % škôl • stanovenie cieľov a poslania výchovy a vzdelávania v súlade s reálnymi podmienkami a koncepčným zámerom vo všetkých školách • využitie disponibilných hodín na modifikáciu UP v súlade s príslušným ŠVP vo všetkých školách
Oblasti vyžadujúce zlepšenie
<ul style="list-style-type: none"> • nerealizovanie výchovy a vzdelávania v súlade so ŠVP v 30,4 % škôl • nerešpektovanie rámcových učebných plánov (RUP) pri vypracovaní učebných plánov (UP) v 38,5 % škôl

²⁰ Obchodná akadémia, Malinovského 1, 977 01 Brezno; Obchodná akadémia – Kereskedelmi Akadémia, K. Mikszátha 1, Rimavská Sobota; Spojená škola, Školská 7, Banská Bystrica; Spojená škola, organizačná zložka Stredná odborná škola dopravy a služieb, Námestie svätého Martina 5, Holíč

²¹ pre ŠO 3765 M technika a prevádzka dopravy a 7237 M informačné systémy a služby

²² napr. v predmete anglický jazyk; v OVY

²³ v UO 2487 H 01 autoopravár – mechanik a 2487 H 02 autoopravár – elektrikár

²⁴ Obchodná akadémia – Kereskedelmi Akadémia, K. Mikszátha 1, Rimavská Sobota; Obchodná akadémia Mareka Frauwirtha, Tajovského 25, Banská Bystrica; Obchodná akadémia, Malinovského 1, Brezno

²⁵ Súkromná SOŠ ekonomicko-technická, Postupimská 37, Košice

²⁶ Obchodná akadémia, Malinovského 1, Brezno

2.2.2 Pedagogické riadenie

Riaditelia kontrolovaných subjektov v rozhovoroch uviedli, že podporovali odborný rast PZ a mali vypracovaný **plán profesijného rozvoja**, ktorý v 92,3 % škôl nadväzoval na ciele ŠkVP a vychádzal z koncepcie rozvoja škôl a potrieb jednotlivcov. V ostatných 2 rokoch najviac PZ (276) absolvovalo vzdelávania, ktoré boli zamerané na inováciu foriem a metód vo vzdelávaní, 144 PZ sa vzdelávalo v oblasti rozvíjania funkčných gramotností a 133 PZ si rozširovalo vedomosti zamerané na inklúziu vo vzdelávacom procese. Z výsledkov hospitácií vyplynulo, že absolvované vzdelávania PZ v polovici škôl neovplyvnili pozitívne kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu.

Úroveň riadenia znižovalo aj nevypracovanie **plánu vlastného manažérskeho a pedagogického rozvoja vedúcich PZ** v 42,3 % škôl. V prípade, že si vedúci zamestnanci rozvíjali svoje profesijné kompetencie, vzdelávacie aktivity boli zamerané najmä na efektívne vedenie kolektívu, uplatňovanie nových trendov v riadení, riešenie konfliktných situácií, projektový manažment či manažérsku etiku.

Vo všetkých kontrolovaných SOŠ boli zriadené **predmetové komisie (PK)**, ktoré realizovali svoje aktivity podľa vypracovaných plánov činnosti. Aktívne participovali na organizácii školských i mimoškolských aktivít, exkurzií a súťaží, aktualizácii učiva v jednotlivých predmetoch so zreteľom na prepojenie teórie s praxou. Koordinovali tvorbu učebných osnov a učebných textov, prípravu maturitných a záverečných skúšok. Vo väčšine škôl (80,8 %) PK analyzovali výchovno-vzdelávacie výsledky žiakov, identifikovali problémy a navrhovali opatrenia na zlepšenie. Avšak systematické interné vzdelávanie, vzájomné odovzdávanie informácií zo vzdelávacích aktivít, organizovanie otvorených hodín realizovali iba v jednej tretine (30,8 %) SOŠ.

Výkon štátnej správy v prvom stupni v štátnej škole a **rozhodovanie** v súkromnej alebo cirkevnej škole sa realizovali v súlade s platnými právnymi predpismi vo väčšine (80,8 %) sledovaných škôl. Riaditelia v takmer päťtine SOŠ (19,2 %) nevydávali rozhodnutia vo veciach ustanovených právnym predpisom. Nedostatky sa týkali procesov **rozhodovania** súvisiacich s nevydaním rozhodnutia o oslobodení žiaka od štúdia vyučovacieho predmetu; prijatím žiačky z inej strednej školy bez vykonania rozdielovej skúšky; nezaznamenaním rozhodnutí v katalógových listoch žiakov; povolením vzdelávania podľa IUP bez žiadosti plnoletého žiaka. Chyby v rozhodovacom procese súviseli aj s realizáciou **komisionálnych skúšok (KS)**, kde absentoval záznam o vydaných rozhodnutiach týkajúcich sa KS v katalógovom liste žiaka a zloženie komisie nezodpovedalo stanoveným predpisom (prísediaci člen komisie nespĺňal kvalifikačné predpoklady pre príslušný vyučovací predmet).

Prijímacie konanie vo viac ako tretine škôl (34,6 %) nebolo zabezpečené v súlade s právnym predpisom. V 5 SOŠ²⁷ neurčili jednotné kritériá na úspešné vykonanie prijímacej skúšky (PS); nestanovili minimálny počet bodov potrebný na prijatie; neurčili ostatné podmienky prijatia na štúdium. V 3 školách²⁸ neprerokovali počet žiakov, ktorých možno prijať do 1. ročníka v pedagogickej rade; uchádzačom prijatým bez prijímacej skúšky nezaslali rozhodnutia o prijatí v určenom termíne; nebol dodržaný stanovený termín zverejnenia zoznamu uchádzačov; na zverejnených zoznamoch absentovali informácie, či uchádzač vykonal PS úspešne alebo neúspešne. V 1 SOŠ²⁹ boli v rozpore s ustanoveniami všeobecne záväzného predpisu vylúčení z prijímacieho konania pre UO uchádzači, ktorí mali zo správania v posledných 2 rokoch štúdia na ZŠ hodnotenie horšie ako uspokojivé.

²⁷ Súkromná škola umeleckého priemyslu ako organizačná zložka Súkromnej spojenej školy, Ul. J. Lettricha 3, Martin; Obchodná akadémia - Kereskedelmi Akadémia, K. Mikszátha 1, Rimavská Sobota; Stredná odborná škola sv. Františka Assiského ako org. zložka Katolíckej spojenej školy sv. Františka Assiského, Gwarkovej-Göllnerovej 9, Banská Štiavnica; Obchodná akadémia Mareka Frauwirtha, J. G. Tajovského 25, Banská Bystrica; Súkromná stredná odborná škola ekonomicko-technická, Postupimská 37, Košice

²⁸ Obchodná akadémia ako organizačná zložka Spojenej školy, Centrálna 464, Svidník; Stredná odborná škola obchodu a služieb, Mierová 1973/79, Humenné; Súkromná stredná odborná škola, Dukelská 33, Giraltovce

²⁹ Stredná odborná škola dopravy a služieb ako org. zložka Spojenej školy, Nám. sv. Martina 5, Holíč

Pedagogická i ďalšia dokumentácia kontrolovaných subjektov tvorila ucelený súbor aktuálnych dokumentov, ktoré s výnimkou 2 škôl³⁰ zabezpečovali deklarované zábery školy v oblasti výchovy a vzdelávania, bola vedená v elektronickej i listinnej forme väčšinou podľa vzorov schválených MŠVVaM SR. Viaceré nedostatky vo vedení pedagogickej dokumentácie boli v 2 SOŠ³¹ a týkali sa triednych kníh (nedôsledné zaznamenávanie preberaného učiva; údaje zaznamenané netrvalým spôsobom – ceruzkou), katalógových listov (absencia katalógových listov žiakov 1. ročníka; neaktuálne údaje v katalógových listoch; nedôsledná evidencia záznamov o uložení opatrení vo výchove; nezaznamenávanie vydaných rozhodnutí do katalógových listov), komisionálnych skúšok (absencia záznamov o konaní KS; absencia podpisov členov komisie v protokoloch KS). V ďalších 2 školách³² niektoré zmluvy o duálnom vzdelávaní, učebné zmluvy žiakov v SDV a zmluvy o poskytovaní praktického vyučovania neboli vypracované v súlade so všeobecne záväzným právnym predpisom. Absencia údajov v katalógových listoch žiakov sa vyskytla v 2 SOŠ³³, v ďalšej škole³⁴ nebola vedená evidencia sťažností v súlade s príslušným právnym predpisom a v 2 školách³⁵ nebola v zmysle právnej normy vypracovaná dokumentácia žiakov vzdelávaných podľa individuálneho učebného plánu. Súčasťou dokumentácie v 1 škole³⁶ boli aj originály vysvedčení žiakov, ktoré škola v rozpore so zákonom žiakom nevydala.

Riaditelia škôl mali vytvorený systém pedagogického riadenia. Jeho účinnosť však znižoval ich nedostatočný záujem o vlastný manažérsky rozvoj. RŠ podporovali profesijný rozvoj svojich zamestnancov, avšak vedomosti získané na vzdelávaní v minimálnej miere implementovali do pedagogickej praxe. Slabším článkom pedagogického riadenia boli nedostatky vo vedení pedagogickej a ďalšej dokumentácie, v prijímacom konaní, vo výkone štátnej správy v prvom stupni v štátnej škole a v rozhodovaní v súkromnej a cirkevnej škole (**Tabuľka 9**).

Pedagogické riadenie bolo na priemernej úrovni (70,9%; Graf 17).

Tabuľka 9 Hlavné zistenia v oblasti pedagogického riadenia

Oblasti vyžadujúce zlepšenie
<ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie záujmu PZ o vzdelávanie a vedúcich zamestnancov o manažérsky rozvoj • realizovanie monitoringu a vyhodnocovanie dopadu získaných profesijných kompetencií učiteľov na kvalitu vzdelávania • implementácia nadobudnutých poznatkov zo vzdelávaní • výkon štátnej správy v prvom stupni a rozhodovanie • zabezpečenie prijímacieho konania v súlade s právnym predpisom • vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie školy

2.2.3 Vnútorň systém kontroly a hodnotenia

V troch štvrtinách sledovaných SOŠ (73,1 %) vedenie realizovalo kontrolnú činnosť vo všetkých oblastiach výchovno-vzdelávacej činnosti v adekvátnom rozsahu podľa komplexne spracovaných plánov. V školách dodržiavali **vnútorň systém kontroly a hodnotenia žiakov** vypracovaný v súlade s platným metodickým pokynom na hodnotenie a klasifikáciu žiakov strednej školy. Pravidlá ich hodnotenia boli zároveň súčasťou všeobecnej charakteristiky jednotlivých ŠkVP a boli bližšie špecifikované v učebných osnovách príslušných

³⁰ Stredná odborná škola dopravy a služieb ako org. zložka Spojenej školy, Nám. sv. Martina 5, Holíč; Súkromná stredná odborná škola, Dukelská 33, Giraltovece

³¹ Súkromná stredná odborná škola, Dukelská 33, Giraltovece; Súkromná škola umeleckého priemyslu ako organizačná zložka Súkromnej spojenej školy, Ul. J. Lettricha 3, Martin

³² Stredná odborná škola dopravy a služieb ako org. zložka Spojenej školy, Nám. sv. Martina 5, Holíč; Súkromná obchodná akadémia Profi - Kamo, Dudvážska 6, Bratislava

³³ Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Filákovovo; Stredná odborná škola strojncka, Športovcov 341/2, Považská Bystrica

³⁴ Stredná odborná škola sv. Františka Assiského ako org. zložka Katolíckej spojenej školy sv. Františka Assiského, Gwervej-Göllnerovej 9, Banská Štiavnica

³⁵ Obchodná akadémia, Watsonova 61, Košice; Súkromná stredná odborná škola ekonomicko-technická, Postupimská 37, Košice

³⁶ Súkromná stredná odborná škola, Dukelská 33, Giraltovece

predmetov. Podmienky hodnotenia a klasifikácie žiakov zapojených v SDV boli súčasťou učebných zmlúv. Nedostatky v hodnotení žiakov sa týkali neakceptovania odporúčaní poradenského zariadenia pri hodnotení žiakov so ŠVVP.

Vnútrotný systém kontroly a hodnotenia PZ bol vo všetkých školách zadefinovaný komplexne a transparentne vrátane kritérií hodnotenia, vedúci PZ ho realizovali pravidelne v súlade s platnými právnymi predpismi s výnimkou 1 školy³⁷, kde bol formálnou súčasťou ŠKVP a neobsahoval žiadne kritériá na objektívne hodnotenie PZ. Vedúci PZ vykonávali plánovanú a priebežnú **hospitačnú činnosť**, avšak komplexnú analýzu a vyhodnocovanie kontrolných zistení, ich zovšeobecňovanie, prijatie konkrétnych opatrení a následne kontrolu ich akceptácie realizovali iba v 3 SOŠ³⁸. V 88,5 % sledovaných subjektov vedúci PZ výsledky hospitačnej činnosti komplexne neanalyzovali, závery z nich nezovšeobecňovali a neprijímali opatrenia, ktoré by pozitívne ovplyvňovali kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu.

Autoevalváciu riaditelia všetkých škôl považovali za užitočný nástroj zvyšovania kvality práce školy, avšak komplexné sebahodnotenie výchovno-vzdelávacieho procesu s vymedzením oblastí hodnotenia, ukazovateľov kvality, nástrojov merania a následného nastavenia opatrení na zlepšenie sa realizovalo iba v 5 školách. Z nich sa 1 škola³⁹ pravidelne zúčastňovala medzinárodného projektu Certificate⁴⁰. Výsledkom certifikácie bolo stanovenie ratingu, ktorý deklaroval kvalitatívnu úroveň inštitúcie. 3 školy⁴¹ boli zapojené do akčného plánu Peer Review⁴². V ďalšej škole⁴³ systematické plánované sebahodnotenie realizovali prostredníctvom dotazníkov, ktoré boli zadané žiakom, PZ a členom inkluzívneho tímu. Na základe analýzy zistení z dotazníkov sa v škole uskutočňovali postupné zmeny (vzájomné hospitácie učiteľov, vzdelávanie PZ, uplatňovanie efektívnych metód vyučovania, zriadenie školského bufetu).

Väčšina škôl mala nastavený pravidelný a transparentný systém hodnotenia PZ a žiakov. Najnižšiu úroveň pedagogického riadenia dosahoval vnútrotný systém hodnotenia a kontroly. I keď vedúci PZ vykonávali hospitačnú činnosť, väčšina z nich zistenia z hospitácií neanalyzovala, neprijímala adekvátne opatrenia a ani ich následne nekontrolovala, a preto bol vnútrotný systém kontroly neefektívny. Komplexnú autoevalváciu realizovala len pätina SOŠ. (**Tabuľka 10**).

Vnútrotný systém kontroly a hodnotenia bol na priemernej úrovni (56,4 %; Graf 17).

Tabuľka 10 Hlavné zistenia v oblasti vnútrotného systému kontroly a hodnotenia

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none"> komplexný a transparentný systém hodnotenia PZ, vrátane kritérií hodnotenia
Oblasti vyžadujúce zlepšenie
<ul style="list-style-type: none"> analyzovanie výsledkov kontrolnej činnosti, prijímanie adekvátnych opatrení smerujúcich k zlepšeniu VaV a ich následné overovanie

2.2.4 Klíma a kultúra školy

Klíma, bezpečnosť a vzťahy v škole

Kvalita pedagogického riadenia sa odráža vo vzájomných vzťahoch medzi učiteľmi a v celkovej klíme a kultúre školy. Z výsledkov dotazníka⁴⁴, ktorý bol administrovaný 599 PZ vyplynulo, že vo väčšine (23 SOŠ)

³⁷ Stredná odborná škola dopravy a služieb ako org. zložka Spojenej školy, Nám. sv. Martina 5, Holíč

³⁸ Obchodná akadémia Mareka Frauwirtha, J. G. Tajovského 25, Banská Bystrica, Obchodná akadémia Dušana Metoda Janotu, 17. novembra 2701, Čadca; Obchodná akadémia, Veľká okružná 32, Žilina

³⁹ Stredná odborná škola obchodu a služieb Samuela Jurkoviča, Sklenárova 1, Bratislava

⁴⁰ V spolupráci s IES - International Education Society a ICI - International Certification Institute.

⁴¹ Obchodná akadémia, F. Madvu 2, Prievidza; Stredná odborná škola strojnícka, Športovcov 341/2, Považská Bystrica; Stredná priemyselná škola, Športová 675, Stará Turá

⁴² metóda vzájomného hodnotenia, ktorá bola zameraná na hodnotenie kvality školy a procesov učenia sa a vyučovania, vrátane kvality odborného vzdelávania a prípravy.

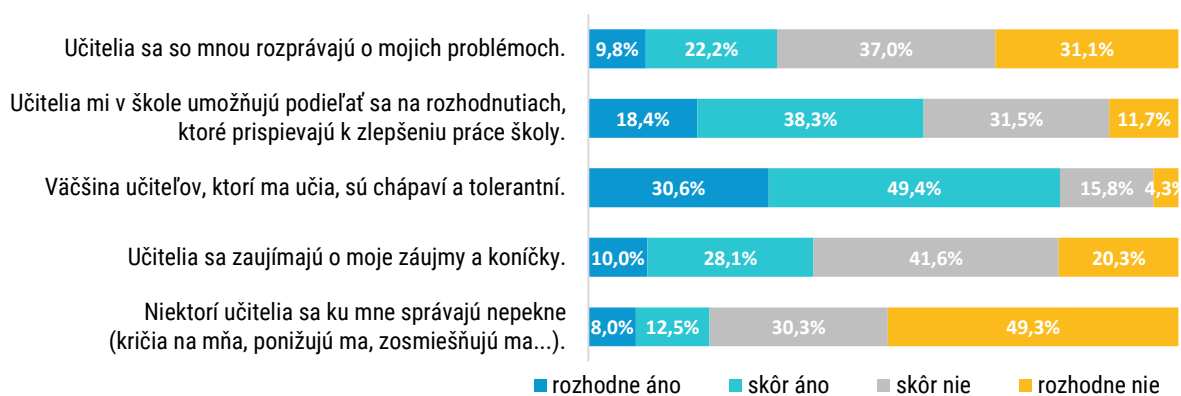
⁴³ Stredná odborná škola pedagogická bl. Laury, Jána Hollého 9, Trnava

⁴⁴ Dotazník obsahuje 34 položiek nerovnomerne rozdelených do 5 dimenzií: ústretové správanie riaditeľa – ÚSTR (supportive principal behavior), direktívne správanie riaditeľa – DIR (directive principal behavior), angažované správanie učiteľov – ANG (engaged teacher behavior), frustrovanosť učiteľov – FRUS (frustrated teacher behavior), sociálna blízkosť učiteľov učiteľov – SOC (intimate teacher behavior)

kontrolovaných subjektov bola **klíma otvorená**. Z nich sa v 7 školách index otvorenosti pohyboval nad pásmom bežných hodnôt oproti národnému priemeru, pričom 1 SOŠ⁴⁵ vykazovala v porovnaní s národným priemerom lepšie hodnoty vo všetkých dimenziách klímy. Pozitívnym zistením bolo, že žiadny z respondentov sa necítil byť frustrovaný z nadbytku administratívnych povinností, byrokratizmu a manažérizmu riadenia školy⁴⁶. V 3 SOŠ⁴⁷ však bola klíma uzatvorená a charakterizovala ju nedôvera medzi učiteľmi, ich slabá angažovanosť, formalizmus v riadení a vzťahoch s vedením školy. Učiteľom nebolo zrejmé ani smerovanie školy, pričom 1 škola⁴⁸ vykazovala v 4 sledovaných dimenziách hodnoty nižšie ako je národný priemer.

Výsledky anonymného dotazníka, ktorý bol zadaný 1 990 žiakom kontrolovaných subjektov⁴⁹ preukázali, že **vzájomné vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi neboli dostatočne podporujúce (Graf 20)**. Žiacke odpovede upozorňujú na nedostatok sociálnej blízkosti. Hoci sa 80 % respondentov vyjadrilo, že ich učitelia sú tolerantní a chápvajú, len tretina z nich pociťuje osobný záujem učiteľov o ich problémy a záujmy, čo nevytvára dobré predpoklady pre poskytovanie podporných opatrení žiakom, ktorí to potrebujú. Pätina žiakov taktiež uvádza, že zažívajú zo strany učiteľov ponižovanie, krik a nekorektné správanie. Podieľať sa na rozhodnutiach, ktoré prispievajú k zlepšeniu práce školy, umožňujú učiteľia podľa necelých dvoch tretín respondentov (Graf 20).

Graf 20 Vzťahy žiaci - učitelia

Väčšina žiakov (90 %) v dotazníku potvrdila, že boli ostatnými spolužiakmi prijatí takí, akí sú, čo naznačuje, že **v triede prevládali prevažne pozitívne sociálne vzťahy**. Súčasne väčšina žiakov (viac ako 80 %) mala v triede kamarátov a kolektív označila ako priateľský a pomáhajúci. Uvedený fakt potvrdili i odpovede členov ŠkP⁵⁰, v ktorom 90,1 % respondentov uviedlo, že v škole je každý žiak rešpektovaný rovnako.

Wellbeing pedagógov bol overovaný dotazníkom, ktorý bol zadaný 604 PZ. Väčšina PZ (95,0 %) prejavila profesionálnu spokojnosť a spokojnosť s vlastnou školou, do práce sa teší, cíti spoluzodpovednosť a oceňuje výhody učiteľského povolania. Takmer všetci PZ (97,9 %) pociťujú sebadôveru vo vlastné pedagogické schopnosti, ktoré spočívajú v tom, že dokážu zaujať a motivovať žiakov, individualizovať výučbu a dosiahnuť dodržanie pravidiel správania, čo však výsledky žiackeho dotazníka ani pozorovania VH v takejto miere nepotvrdili. U viac ako polovice PZ (54,9 %) narúša pocit pohody stres, ktorý je spôsobený nadmernou

⁴⁵ Stredná odborná škola sv. Františka Assiského ako org. zložka Katolíckej spojenej školy sv. Františka Assiského, Gwerkovej-Göllnerovej 9, Banská Štiavnica

⁴⁶ prístup k manažmentu zdôrazňujúci ekonomickú efektívnosť, racionalitu, používanie systémov a plánovacích praktík na úkor kvality a vzťahov

⁴⁷ Stredná odborná škola automobilová ako organizačná zložka Spojenej školy, Školská 7, Banská Bystrica; Obchodná akadémia, Watsonova 61, Košice; Súkromná stredná odborná škola ekonomicko-technická, Postupimská 37, Košice

⁴⁸ Obchodná akadémia, Watsonova 61, Košice

⁴⁹ z nich bolo 1 762 žiakov 3. a 4.ročníka SOŠ a 228 žiakov 2. a 3. ročníka UO

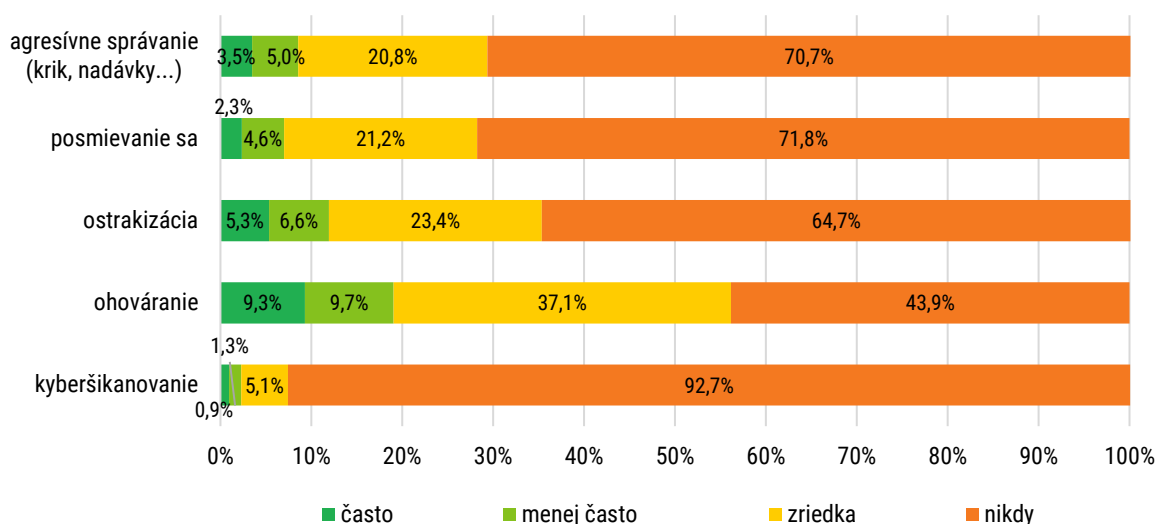
⁵⁰ dotazník administrovaný 172 členom ŠkP

pracovnou záťažou, zodpovednosťou za riešenie výchovných problémov a vzdelávacích výsledkov žiakov. Štvrtina respondentov sa vyjadrilo že práca negatívne ovplyvňuje ich zdravie.

Výsledky žiackeho dotazníka preukázali, že podľa troch štvrtín žiakov (72,8 %) učitelia podporovali rozvoj **efektívnych stratégií učenia**, čo však nekorešpondovalo s výsledkami priameho pozorovania vyučovacieho procesu všeobecného i odborného vzdelávania. Tri štvrtiny žiakov sa vyjadrilo, že učitelia ich hodnotili so zameraním na pozitívnu zmenu (78,7 %) a vytvárali im príležitosť na sebahodnotenie (73,6 %). Vo vyučovacom procese však bolo formatívne hodnotenie pozorované iba na polovici sledovaných hodín a sebahodnotenie žiaci preukázali len na tretine VH, pričom na viac ako dvoch tretinách VH k tomu vôbec nedostali príležitosť. Vyjadriť vlastný názor a zapojiť sa do diskusie umožňujú učitelia podľa 75,9 % žiakov. Podobné percento žiakov (74,1 %) súhlasilo s tvrdením, že učitelia uplatňujú individuálny prístup, ktorý zohľadňuje ich schopnosti. Avšak priame pozorovania VH preukázali, že PZ poskytovali možnosť výberu činností žiakom vzhľadom na ich individuálne schopnosti len na 48,8 % VH. Negatívnym zistením je, že pre takmer polovicu opýtaných nie je vyučovanie učiteľmi zaujímavé a poukazuje na prevládajúci transmisívny spôsob vyučovania. Hospitácie súčasne potvrdili, že učitelia nevyužívali efektívne metódy a formy práce smerujúce k rozvíjaniu vyšších myšlienkových procesov na úrovni hodnotenia a tvorivosti. Značné rezervy sa preukázali pri rozvoji kompetencie plánovania vlastného procesu učenia sa, podľa viac ako tretiny respondentov (37,3 %) ich učitelia neučia plánovať a organizovať si učenie tak, aby dosiahli úspech.

Bezpečnosť školského prostredia ŠŠI zisťovala prostredníctvom dotazníka administrovaného 2 002 žiakom 2. a 3.ročníka ŠO a UO, z nich bolo 940 dievčat a 1 062 chlapcov. Výsledky dotazníka preukázali, že **15,3 % žiakov sa v škole necíti bezpečne a dobre**. Súčasne viac ako pätina žiakov nerada chodí do vlastnej školy (21,8 %) a izoluje sa od svojich spolužiakov (20,2 %). Negatívnym javom v kontrolovaných subjektoch bolo nevhodné správanie spolužiakov, vyrušovanie a nerešpektovanie učiteľa na VH, čo v dotazníku potvrdilo 41,5 % žiakov. Dokonca 15 % respondentov uviedlo hádky a fyzické nezhody medzi spolužiakmi, ktoré učitelia neriešia vždy dôsledne a spravodlivo, čo označilo 21,5 % žiakov. Bezpečnosť školského prostredia negatívne ovplyvňuje výskyt **šikanovania**, čo potvrdilo na základe osobného zážitku **16,2 % žiakov (Graf 21)**. Najčastejším prejavom šikanovania bolo ohováranie, ktoré zažilo 19,0 % respondentov. Inými formami šikanovania bola ostrakizácia (11,9 %), agresívne správanie (8,5 %) a vysmievanie (7,0 %). Kyberšikanovanie formou ohovárania, zastrasovania, zverejňovania hanlivých videí a fotografií zažilo 7,3 % žiakov.

Graf 21 Najčastejšie prejavy šikanovania v kontrolovaných subjektoch

Žiaci boli najčastejšie šikanovaní v triedach počas prestávok (7,6 %), ale i počas vyučovania (3,9 %), čo potvrdzuje zistenie, že učitelia nevenujú negatívnym prejavom správania na VH dostatočnú pozornosť a neriešia ich dôsledne. Šikanovanie bolo zaznamenané aj na chodbách počas prestávok (2,9 %), pred a po vyučovaní v priestoroch školy (3,6 %), čo naznačuje neefektívne zabezpečenie dozorov. Väčšina žiakov, ktorí zažili šikanovanie, sa so svojím problémom nezverila nikomu (12,6 %). Ak sa zdôverili, bolo to najmä

rodičom (10,3 %) a kamarátom (8,0 %), ktorým sa dievčatá zverovali častejšie ako chlapci. Triednemu učiteľovi sa zdôverilo 4,9 % žiakov, avšak výchovnému poradcovi alebo školskému psychológovi len necelé 2 % žiakov. Pätina žiakov (21,5 %) bola súčasne svedkom šikanovania a šikanovanému zväčša i pomohli. Ak spolužiakovi nepomohli, bolo to z dôvodu nezájmu a ľahostajnosti zasahovať do situácie alebo strachu. Problémami šikanovania sa podľa 58,7 % členov zaoberal i **ŠkP. Riešenie problému šikanovania potvrdilo v rozhovoroch i 56,0 % výchovných poradcov.** Za najčastejšie riešené problémy šikanovania VP uvádzajú posmievanie a zosmiešňovanie (34,6 %), kyberšikanovanie (19,2 %) a agresívne správanie žiakov (15,4 %).

Sledované subjekty spolupracovali so zákonnými zástupcami žiakov, priebežne komunikovali s rodičmi prostredníctvom triednych učiteľov a elektronickej žiackej knižky, ale iba v 50 % škôl sa potvrdilo systematické **budovanie partnerských vzťahov** so zákonnými zástupcami žiakov proaktívnym kontaktovaním rodičov s cieľom informovať o výchovno-vzdelávacích výsledkoch žiakov a o ich pokrokoch v štúdiu, iniciovaním individuálnych stretnutí aj mimo rodičovských združení. V polovici škôl sa systematická práca s rodičmi s cieľom posilňovania dôvery a vzájomnej spolupráce nepreukázala.

Všetky školy **aktívne spolupracovali** s rôznymi podnikateľskými subjektmi, inými školami, univerzitami, charitatívnymi organizáciami a verejnosťou. Žiaci sa zúčastňovali školských i mimoškolských aktivít, participovali na národných i medzinárodných projektoch (*Erasmus +; UNICEF – škola priateľská k deťom; Zelená škola; ECVET Compatible 3D Printing Training Modules for Automotive Technologies*), zapájali sa do charitatívnych a dobrovoľníckych akcií (*Modrý gombík, Biela pastelka, Deň narcisov*). Svoje vedomosti a odborné zručnosti úspešne prezentovali vo vedomostných a športových súťažiach a predmetových olympiádach na regionálnej⁵¹, národnej⁵² i medzinárodnej⁵³ úrovni, v ktorých získali viaceré ocenenia. Školy ponúkali žiakom množstvo záujmových krúžkov, v ktorých si mohli rozširovať vedomosti, rozvíjať odborné zručnosti i športové a umelecké nadanie. O svojich aktivitách, úspechoch žiakov a **aktuálnom dianí** školy informovali žiakov, zákonných zástupcov a verejnosť na svojich webových sídlach, prostredníctvom sociálnych sietí, printových i audiovizuálnych médií, organizovaním Dní otvorených dverí, Slávnostnej akadémie, niektoré SOŠ vydávali i školský časopis.

Podporné opatrenia pre menej úspešných žiakov ⁵⁴

V sledovaných SOŠ sa na konci 2. polroka školského roka 2022/2023 vzdelávalo 6 606 žiakov ŠO a UO. Vo všetkých školách evidovali neprosievajúcich žiakov, stupňom prospechu **nedostatočný** bolo hodnotených 192 žiakov ŠO a UO (2,9 %), z nich 24 žiakov so ZZ. Z 1 alebo 2 predmetov neprospelelo 123 žiakov ŠO a UO (64 %) a 71 žiakov opakovalo ročník (**Tabuľka 11**).

⁵¹ *Násilie medzi nami: Detské násilie, kyberšikana (pod záštitou VÚC Košice); Olympiáda v ANJ; Super pohár vo florbale dievčat; súťaž v Spracovávaní informácií na počítači – kategórie Worldprocessing a Písanie na PC*

⁵² *SOČ; ZENIT; Súťaž ZAV – talenty druhých ročníkov; ITM Young Generation Award – oblasť strojárstvo; Yang-Car mechanik 2023; Maják v doprave; Expert geniality show – titul Top expert; Zelený objektív 2022; Úsvit 2023 – súťaž v umelecko-vizuálnej tvorbe;*

⁵³ *Matematická súťaž Klokán; súťaž Autoopravár Junior 2023; Medzinárodný veľtrh cvičných firiem krajín V4; Ostravský veľtrh príležitostí; Bienále portréty Košice; súťaž Šikovný stolár; Mladý digitálny Európan; Medzinárodný veľtrh cvičných firiem Praha – TOP firma veľtrhu; EuroSkills Budapešť*

⁵⁴ *Za menej úspešného žiaka (vo vzdelávaní) bol pri inšpekciách považovaný žiak, ktorého vzdelávacie výsledky nevytvárali predpoklad na úspešné zvládnutie obsahu vzdelávania, resp. nedosahoval učebné výsledky primerané svojim schopnostným a osobnostným predpokladom*

Tabuľka 11 Údaje o počte žiakov v ŠO a UO v sledovaných školách v školskom roku 2022/2023

ÚDAJE ZA ŠKOLSKÝ ROK 2022/2023		ŠTUDIJNÉ ODBORY					UČEBNÉ ODBORY				
							2-ročné		3-ročné		
		1.	2.	3.	4.	5.	1.	2.	1.	2.	3.
Celkový počet žiakov		1 485	1 325	1 315	1 344	161	109	77	282	268	240
Celkový počet žiakov opakujúcich ročník		8	9	10	7	0	8	1	12	11	5
Celkový počet žiakov hodnotených stupňom prospechu nedostatočný		27	36	23	45	1	9	12	19	10	10
z nich	počet žiakov neprospievajúcich z 1 alebo 2 predmetov	18	28	21	31	1	4	2	9	6	3
	počet žiakov neprospievajúcich z 3 a viac predmetov	11	8	3	17	0	5	12	10	4	7

Komisionálne skúšky (KS) riaditelia škôl povolili vykonať 122 žiakom, z nich 104 v ŠO a 18 v 3-ročných UO. Väčšina z nich (76 %) vykonala KS úspešne. KS sa nezúčastnilo 5 žiakov ŠO a 3 žiaci UO, 6 žiakov ŠO ju nevykonalo úspešne a ukončili štúdium.

Štúdium ukončilo 25 žiakov ŠO a UO, ktorým riaditelia škôl nepovolili vykonať KS. Z dôvodu školskej neúspešnosti ukončilo štúdium dobrovoľne v priebehu roka ďalších 19 žiakov. V školskom roku 2022/2023 nevykonalo úspešne maturitnú skúšku 27 žiakov ŠO a záverečnú skúšku 4 žiaci 3-ročných UO.

Príčiny školského neúspechu a formy podpory analyzovala a vyhodnocovala ŠŠI na základe rozhovorov a dotazníkov s riaditeľmi škôl, menej úspešnými žiakmi (MÚŽ), PZ a výchovnými poradcami.

Riadené rozhovory absolvovalo 94 menej úspešných žiakov ŠO i UO, ktorí vykonali KS alebo opakovali ročník pre neprospech. **Príčiny školského neúspechu** 41 % MÚŽ zdôvodňovalo stratou motivácie učiť sa, ak učivo nerozumeli a nedokázali udržať krok s ostatnými. Avšak absenciu na vyučovaní až 65 % opýtaných nepovažovalo za príčinu školskej neúspešnosti.

Zadané dotazníky vyplnilo 92 učiteľov predmetov, v ktorých školy vykazovali neprospievajúcich žiakov v druhom polroku školského roka 2022/2023. V nich 90 % respondentov uviedlo, že hlavným dôvodom školskej neúspešnosti žiakov bola ich nepravidelná dochádzka do školy a neospravedlnená absencia. Z riadených rozhovorov s 26 výchovnými poradcami vyplynulo, že hlavnými príčinami školskej neúspešnosti žiakov boli strata motivácie učiť sa a ľahostajný prístup k vzdelávacím výsledkom (69 %), problémové rodinné zázemie (61 %), neospravedlnená absencia (38 %), ale aj sociálne zázemie žiakov (38 %).

Riaditelia škôl v rozhovoroch označili za **príčiny školského neúspechu**:

- ✓ nesprávne postoje žiaka k učeniu sa (84,6 %); nepravidelnú dochádzku do školy a neospravedlnenú absenciu (68,2 %);
- ✓ nezáujem rodičov o vzdelávacie výsledky, nedostatočnú spoluprácu so školou (53,8 %) a narušenú štruktúru rodiny (61,5 %);
- ✓ vyššie požiadavky na vedomosti a zručnosti žiakov (42,3 %) a zloženie triedy s veľkými rozdielmi vo vzdelávacej úrovni žiakov (30,7 %).

Riaditelia škôl sa vyjadrili, že najviac problémov majú žiaci vo všeobecnovzdelávacích a teoretických odborných predmetoch, čo potvrdili aj výchovní poradcovia, ktorí identifikovali problémy najmä v predmetoch MAT, SJL, cudzie jazyky a v teoretických odborných predmetoch (ekonomika, účtovníctvo, programovanie). Príčiny vzdelávacieho neúspechu riaditelia analyzovali najčastejšie v spolupráci s výchovným poradcom, zákonnými zástupcami žiakov, členmi pedagogickej rady a členmi metodických združení a predmetových komisií (ak boli zriadené). Viac ako polovica RŠ (61,5 %) v rozhovoroch potvrdila i individuálne konzultácie so žiakmi.

Takmer všetci oslovení riaditelia (92%) považovali **system podporných opatrení** poskytovaný menej úspešným žiakom za dostatočný, v odpovediach to potvrdila i väčšina pedagógov (95 %), ktorí sa vyjadrili, že vedenie školy podporovalo spoluprácu s OZ a umožňovalo zdieľať dobrú prax na pomoc menej úspešným žiakom na pedagogických poradách a zasadnutiach PK. Väčšina RŠ (84,6 %) uviedla, že školy poskytovali

pre žiakov **doučovanie**, čo konštatovalo aj 70,7 % učiteľov. Avšak pravidelnú návštevu doučovania na vysvetlenie neporozumeného učiva potvrdilo iba 23,4 % žiakov. **Individuálny prístup** formou cielenej podpory menej úspešným žiakom opätovným vysvetlením učiva v triede potvrdilo 96,7 % vyučujúcich a 92,3 % riaditeľov škôl. Učitelia diferencovali úlohy a aktivity tak, aby aj menej úspešní žiaci vedeli uspieť (90,2 %), pripravovali žiakom na vyučovanie pracovné listy podľa ich individuálnych učebných potrieb (70 %) a prispôbovali obsah učiva ich individuálnym potrebám (74 %), čo bolo v rozpore s odpoveďami žiakov, keďže uvedenú skutočnosť potvrdilo len 34,4 % opýtaných. Vyjadrenia pedagógov neboli v plnej miere potvrdené ani zisteniami z hospitácií, z ktorých vyplynulo, že poskytovanie individuálnej intervencie žiakom bolo pozorované na 59,4 % hospitovaných hodín teoretického všeobecného, 57,1 % teoretického odborného vzdelávania a 73,6 % praktickej prípravy. Polovica riaditeľov škôl a väčšina PZ (94,6 %) sa snažila o cieľavedomú **podporu motivujúcich sociálnych vzťahov** v triede, čo potvrdilo i 89,3 % žiakov, ktorí sa cítili byť súčasťou kolektívu. Takmer tri štvrtiny menej úspešných žiakov sa vyjadrilo, že ich učitelia predmetov, v ktorých dosahujú nepostačujúce výsledky, povzbudzujú a chvália, keď splnia úlohu a nehodnotia ich zlou známku, ale vysvetlia im, kde robia chyby a čo je potrebné zlepšiť. Väčšina RŠ (80,7 %) považovala za dôležitú súčasť podporných opatrení **kommunikáciu so zákonnými zástupcami žiakov** a aj 66,3% PZ sa vyjadrilo, že iniciovali stretnutia s rodičmi žiakov aj mimo rodičovských združení, čo však bolo v rozpore s tvrdením 68,1% žiakov, ktorí uviedli, že učitelia sa stretávali so zákonnými zástupcami len na rodičovských združeníach alebo vtedy, keď im hrozilo prepadnutie. Výchovní poradcovia potvrdili pri podpore MÚŽ najmä individuálny prístup k žiakovi (80,7%), doučovanie a aktívnu spoluprácu triedneho učiteľa a odborných zamestnancov so žiakmi a ich zákonnými zástupcami.

Z rozhovorov s RŠ vyplynulo, že pri podpore MÚŽ boli najúčinnejšie

- ✓ individuálne rozhovory so žiakmi a komunikácia s ich zákonnými zástupcami,
- ✓ doučovanie,
- ✓ monitorovanie žiakov (dochádzka, prospech, správanie),
- ✓ individuálny prístup učiteľov k žiakom, ktorých výsledky nie sú dostačujúce,
- ✓ spolupráca triedneho učiteľa, odborných zamestnancov a inkluzívneho tímu (v školách, kde bol zriadený) so žiakmi a ich zákonnými zástupcami,
- ✓ motivácia žiakov k práci v záujmových útvaroch a ich zapájanie do mimoškolských aktivít.

V 1 škole⁵⁵ vedúci PZ ako účinnú formu pri prekonávaní bariér vo vzdelávaní považovali aj možnosť poskytnúť MÚŽ bezplatné ubytovanie a stravu v školskom internáte, ale o túto formu pomoci ich rodiny prejavili malý záujem, pretože žiaci sa po získaní základných pracovných zručností v odbore zamestnali ešte počas štúdia, aby finančne pomohli svojej rodine. Riaditelia škôl tiež uviedli, že v minulom školskom roku absolvovalo 28 PZ a 1 OZ vzdelávanie v oblasti prevencie školského neúspechu žiakov.

Podporné prostredie pre vzdelávanie žiakov so ŠVVP vytvorili vo všetkých školách, s výnimkou 1⁵⁶ školy, kde individuálne vzdelávacie programy (IVP) neboli vypracované pre všetkých žiakov, neobsahovali informovaný súhlas zákonného zástupcu a neboli prekonzultované so žiakom, čo nebolo v súlade s príslušným právnym predpisom. Uplatňovanie deklarovaných úprav vzdelávania žiakov so ZZ bolo počas realizovaných hospitácií pozorované iba na polovici VH, čo **znižovalo** vytváranie podmienok pre inkluzívne vzdelávanie každého žiaka.

Klímu školy považovali PZ škôl za otvorenú, priaznivú. Väčšina škôl vytvárala podnetné a motivujúce prostredie, ale časť žiakov nepociťovala vo vzťahu k svojim pedagógom atmosféru vzájomného rešpektu, dôvery a psychického bezpečia. Bezpečnosť žiakov narúšal výskyt šikanovania, ktorý potvrdila takmer pätina žiakov. Školy mali vypracovaný systém podporných opatrení pre menej úspešných žiakov, nedokázali však žiakov motivovať k jeho využívaniu, čo sa negatívne prejavilo na ich školskej úspešnosti (**Tabuľka 12**).

Klíma a kultúra školy boli na priemernej úrovni (65,7 %) (Graf 17).

⁵⁵ Súkromná stredná odborná škola, Dukelská 33, Gíraltovce

⁵⁶ Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Fíľakovo

Tabuľka 12 Hlavné zistenia v oblasti klímy a kultúry školy

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none">• ponuka mobilit, vzdelávacích programov, záujmových útvarov, mimoškolských aktivít, účasť žiakov na súťažiach a predmetových olympiádach
Oblasti vyžadujúce zlepšenie
<ul style="list-style-type: none">• podporujúce prostredie škôl vo vzťahu k žiakom• záujem PZ o problémy žiakov• poskytovanie dostatočnej podpory menej úspešným žiakom• monitoring šikanovania

2.2.5 Služby školy

Poradenské služby žiakom, zákonným zástupcom i pedagógom poskytovali školy prostredníctvom výchovných poradcov, kariérových poradcov a školských koordinátorov vo výchove a vzdelávaní.

Vo väčšine škôl (80,7 %) **výchovní poradcovia** plnili aj funkciu kariérových poradcov a koordinátorov vo výchove a vzdelávaní. Rozhovory s výchovnými poradcami a analýza ich dokumentácie potvrdila rozdielnu kvalitu v poskytovaní poradenských služieb v kontrolovaných školách. V 3 SOŠ⁵⁷ nemali vytvorený funkčný systém výchovného poradenstva a prevencie. Výchovní poradcovia poskytovali žiakom, zákonným zástupcom a PZ prioritne poradenstvo pri riešení výchovno-vzdelávacích problémov, ale zaoberali sa aj osobnostnými a sociálnymi potrebami žiakov. Až 96 % výchovných poradcov uviedlo, že od pandemického obdobia zaznamenali zvýšenú potrebu podpory a výchovných intervencií žiakom, ktoré sa týkali najmä vzťahových a rodinných problémov. Z dotazníka zadaného 1 999 žiakom 2. a 3. ročníka ŠO a UO vyplynulo, že 84 % žiakov vedelo, kto zastáva funkciu výchovného poradcu a 83 % respondentov uviedlo, že sa môžu na neho obrátiť, ak majú problém, avšak jeho služby pri riešení osobných alebo školských problémov využilo iba 15,5 % žiakov. V dotazníku pre členov ŠK 72,7 % opýtaných potvrdilo spoluprácu s výchovným poradcem pri formovaní ústretových vzájomných vzťahov v triednych kolektívach. Výchovní poradcovia v rozhovoroch potvrdili aj riešenie problému **záškoláctva**, ktoré súvisí najmä s problémovým rodinným zázemím, s nepriaznivými sociálnymi podmienkami v rodine (žiaci popri štúdiu pracujú, aby finančne pomohli rodine) alebo s vplyvom vonkajšieho prostredia (nezáujem o štúdium, slabá motivácia). Na podporu wellbeingu v školách výchovní poradcovia organizovali pre žiakov preventívne aktivity zamerané najmä na rozvoj komunikačných, emocionálnych, sociálnych a kooperatívnych zručností, prevenciu stresu, rozvoj pozitívnej hodnotovej orientácie i aktivity zamerané na zlepšenie sebapoznania.

V oblasti **kariérového poradenstva** školy informovali žiakov a ich zákonných zástupcov o možnostiach ďalšieho štúdia (veľtrh Gaudeamus), usmerňovali žiakov pri výbere vysokých škôl a organizovali stretnutia s ich zástupcami, pomáhali žiakom pri vypisovaní prihlášok na vysokoškolské štúdium. V spolupráci s odbornými zamestnancami CPP zabezpečovali realizáciu testov profesionálnej orientácie. Organizovali účasť žiakov na poradenských workshopoch o možnostiach ich uplatnenia na trhu práce s pracovníkmi ÚPSVaR i s potencionálnymi zamestnávateľmi.

Z rozhovorov so **školskými koordinátormi vo výchove a vzdelávaní** vyplynulo, že organizovali najmä aktivity na podporu primárnej prevencie sociálno-patologických javov (návykové a rizikové správanie, bezpečnosť v on-line priestore, šikanovanie, kyberšikanovanie, agresivita, extrémizmus, obchodovanie s ľuďmi) a drogových závislostí, vrátane prevencie kriminality u mladistvých. V rámci wellbeingu žiakov sa zameriavali na rozvoj komunikačných a interpersonálnych zručností, prosociálneho správania, zdravých vzťahov a pozitívnej hodnotovej orientácie.

⁵⁷ Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Fil'akovo; Súkromná stredná odborná škola, Dukelská 33, Gíraltovec; Stredná odborná škola dopravy a služieb ako org. zložka Spojenej školy, Nám. sv. Martina 5, Holíč

Podporné inkluzívne tímy boli zriadené v 9 školách, venovali pozornosť nielen žiakom so ŠVVP, ale svojou činnosťou sa snažili skvalitniť vzdelávanie všetkým žiakom školy. Školského psychológa zamestnávalo 9 škôl, špeciálneho pedagóga 4 školy, v 1 škole pracoval sociálny pedagóg. V prípade potreby školy využívali externé služby OZ poradenských zariadení.

Väčšina škôl mala nastavený systém služieb v poskytovaní poradenstva a prevencie pre žiakov, PZ a zákonných zástupcov, avšak vyznačoval sa rozdielnou kvalitou. V troch školách absentoval systém výchovného poradenstva a v dvoch tretinách SOŠ neboli zriadené podporné inkluzívne tímy, ktoré by koordinovali postup pri realizácii intervencií aktérom vzdelávania na prekonávanie bariér vo výchove a vzdelávaní.

Služby školy boli na priemernej úrovni (66,9 %; Graf 17).

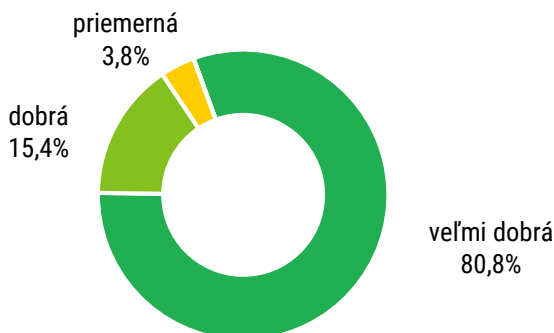
Tabuľka 13 Hlavné zistenia v oblasti služby školy

Pozitívne zistenia
<ul style="list-style-type: none"> podporovanie wellbeingu žiakov formou aktivít zameraných na rozvoj mäkkých zručností, prevenciu stresu, rozvoj pozitívnej hodnotovej orientácie i aktivít zameraných na zlepšenie sebapoznania.
Oblasti vyžadujúce zlepšenie
<ul style="list-style-type: none"> zaistenie komplexného a účinného systému poradenstva a prevencie všetkým aktérom vzdelávania zriadenie podporných inkluzívnych tímov

2.3 PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Najlepšie hodnotenie dosiahli sledované subjekty v oblasti podmienok výchovy a vzdelávania. Veľmi dobrá úroveň bola preukázaná v 21 školách, dobrá úroveň v 4 školách a v 1 škole bola úroveň priemerná (**Graf 22**).

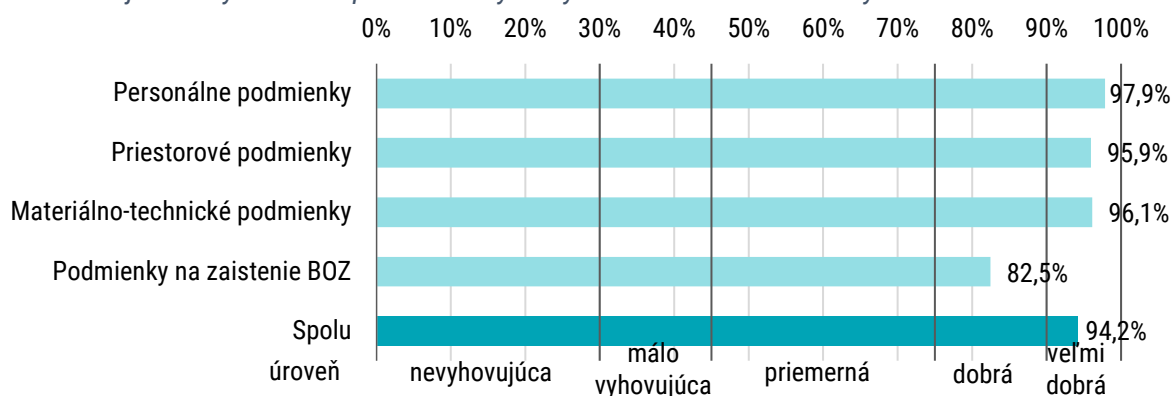
Graf 22 Podmienky výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach

Celkovo boli podmienky výchovy a vzdelávania zabezpečené na veľmi dobrej úrovni (94,2 %).

Personálne podmienky škôl boli na veľmi dobrej úrovni (97,9%). Materiálno-technické a priestorové zabezpečenie umožňovalo kontrolovaným subjektom naplňať edukačné ciele stanovené ŠKVP a profil absolventa a boli zabezpečené na veľmi dobrej úrovni. Najslabšie hodnotenou oblasťou bolo zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia (82,5 %), ktorú znižovalo nedodržanie organizácie vyučovania a neustanovenie ŠkP.

Graf 23 Úroveň jednotlivých oblastí podmienok výchovy a vzdelávania v sledovaných SOŠ

2.3.1 Personálne podmienky

V oblasti **personálnych podmienok** sa ŠŠI zamerala na kontrolu splnenia kvalifikačných predpokladov a požiadaviek na výkon riadiacej funkcie. Vo všetkých školách riaditelia aj zástupcovia škôl spĺňali podmienky na výkon činnosti vedúceho PZ.

Odbornosť vyučovania bola najoptimálnejšie zabezpečená v predmetoch **všeobecného vzdelávania** a celkovo dosiahla 90,2 %. Výnimku tvorili predmety biológia, občianska náuka, informatika, fyzika a etická výchova, kde odbornosť vyučovania bola nižšia ako 70 %. Celková odbornosť vyučovania **teoretických odborných predmetov** bola zabezpečená na 85,9 %. Odbornosť vyučovania predmetov **praktického vzdelávania** dosiahla 91,5 %. Najnižšia – 0 % odbornosť bola v UO 6444 H čašník – servírka, 6445 H kuchár (**Tabuľka 14**). V 2 SOŠ⁵⁸ boli zriaďovatelia upozornení na nezabezpečenie celkovej odbornosti vyučovania (menej ako 70 %).

Tabuľka 14 Odbornosť vyučovania predmetov teoretického a praktického vzdelávania

UO/ŠO	kód odboru/názov	teoretické vzdelávanie	praktické vzdelávanie
Učebné odbory	2487 H 01 autoopravár-mechanik	69,2%	74,9%
	2487 H 02 autoopravár -elektrikár	66,7%	74,7%
	2964 H cukrár	63,9%	100,0%
	3178 F výroba konfekcie	36,8%	62,5%
	3663 H 00 tesár	61,5%	68,4%
	3686 F 00 stavebná výroba	11,1%	84,6%
	4561 H 03 poľnohospodár služby	30,8%	66,3%
	6444 H čašník - servírka	61,2%	0,0%
	6445 H kuchár	67,4%	0,0%
	6456 H kaderník	14,0%	100,0%
	6460 H predavač	58,4%	100,0%
6489 H 00 hostinský/hostinská	62,3%	100,0%	
Študijné odbory	4512 L poľnohospodárstvo	41,7%	100,0%
	6362 M kozmetička a vizážistka	22,7%	100,0%
	6421 L spoločné stravovanie	81,0%	38,0%
	6446 K kozmetik	33,3%	100,0%
	6476 L technicko-ekonomický pracovník	58,3%	100,0%
	7646 M vychovávateľsko-opatrovateľská činnosť	83,3%	67,7%
	8610 Q odevný dizajn	40,0%	95,0%
8623 Q produktová tvorba	59,3%	95,4%	

⁵⁸ Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Fiľakovo; Súkromná stredná odborná škola, Dukelská 33, Giraltovce

Personálne podmienky boli na veľmi dobrej úrovni (98 %).

2.3.2 Priestorové podmienky

Priestorové podmienky vytvorené na vyučovanie **všeobecnovzdelávacích predmetov** umožňovali vo všetkých školách realizovať ŠkVP v jednotlivých odboroch, taktiež boli zaistené v súlade s požiadavkami príslušných normatívov i pre **odborné teoretické vzdelávanie a praktickú prípravu** s výnimkou 1 školy⁵⁹, kde v ŠO 3765 M technika a prevádzka dopravy chýbala učebňa elektrotechniky a autoelektroniky, učebňa cestných/dráhových vozidiel a v praktickom vyučovaní učebňa elektrotechnických meraní, čo **neumožňovalo plniť požiadavky na profil absolventa** v uvedenom ŠO. V ďalšej škole⁶⁰ v ŠO 4512 L poľnohospodárstvo neboli v praktickom vyučovaní zabezpečené pomocné prevádzkové priestory a pracovisko pre živočíšnu výrobu a v UO 4561 H 03 poľnohospodár - služby chýbalo zabezpečenie zmluvných pracovísk pre chov hovädzieho dobytku a oviec. Zistené nedostatky **neumožňovali vzdelávanie každého žiaka a napĺňanie cieľov stanovených v ŠkVP.**

Vnútorne a vonkajšie priestory sa v školách využívali v čase edukácie efektívne podľa vypracovaných rozvrhov a prevádzkových poriadkov. V čase mimo vyučovania slúžili najmä žiakom a učiteľom na realizáciu krúžkovej činnosti, prípravu na odborné súťaže a predmetové olympiády. Niektoré SOŠ časť svojich priestorov prenajímali verejnosti na športové, vzdelávacie alebo kultúrno-spoločenské aktivity. **Bezbariérové prostredie** malo vytvorené s ohľadom na žiakov so ZZ 11 škôl (42,3 %).

Priestorové podmienky boli na veľmi dobrej úrovni (95,9 %).

2.3.3 Materiálno-technické podmienky

Všetky školy disponovali materiálno-technickým vybavením pre **všeobecné i teoretické odborné vzdelávanie** v súlade s príslušnými normatívmi, čo umožňovalo realizovať ŠkVP a plniť požiadavky na profil absolventa vo všetkých kontrolovaných odboroch.

V materiálno-technickom zabezpečení **praktickej prípravy** v 1 škole⁶¹ chýbali niektoré položky normatívu v učebných odboroch 4561 H 03 poľnohospodár – služby, 2487 H 01 autoopravár – mechanik, 3355 H stolár, 3178 F výroba konfekcie, taktiež v ďalšej škole⁶² absentovali niektoré položky normatívu v ŠO mechanik počítačových sietí a v škole⁶³ v ŠO 2561 M informačné a sieťové technológie, zistené nedostatky však v uvedených UO a ŠO **neovplyvnili negatívnym spôsobom plnenie profilu absolventa**. Nedodržovanie normatívu v základnom vybavení učebných priestorov pre praktické vyučovanie v SOŠ⁶⁴ **neumožňovalo plniť požiadavky na profil absolventa** v ŠO 4512 L poľnohospodárstvo. V ďalšej škole⁶⁵ v dôsledku chýbajúceho materiálno-technického vybavenia žiaci UO 2487 H 01 autoopravár – mechanik a 2487 H 02 autoopravár – elektrikár **nemohli získať všetky odborné kompetencie vymedzené v ŠVP a v ŠkVP.**

Vybavenosť škôl **edukačnými publikáciami** a učebnými textami schválenými MŠVVaM SR pre všeobecnovzdelávacie predmety i niektoré odborné predmety bola vyhovujúca, avšak učitelia si najmä na technické i netechnické odborné predmety pripravovali vlastné aktuálne učebné texty, ktoré boli pre žiakov dostupné aj v elektronickej podobe. Zabezpečenie škôl funkčnou digitálnou technikou a výkonné pripojenie na internet pozitívne ovplyvnili obsah vzdelávania. Školy vzdelávajúce žiakov so ŠVVP v súlade s odporúčaniami poradenských zariadení disponovali potrebnými kompenzačnými pomôckami.

⁵⁹ Stredná odborná škola dopravy a služieb ako org. zložka Spojenej školy, Nám. sv. Martina 5, Holíč

⁶⁰ Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Filákov

⁶¹ Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Filákov

⁶² Súkromná stredná odborná škola ekonomicko-technická, Postupimská 37, Košice

⁶³ Stredná odborná škola sv. Františka Assiského ako org. zložka Katolíckej spojenej školy sv. Františka Assiského, Gwerkovej-Göllnerovej 9, Banská Štiavnica

⁶⁴ Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Filákov

⁶⁵ Stredná odborná škola dopravy a služieb ako org. zložka Spojenej školy, Nám. sv. Martina 5, Holíč

Nedostatky v dodržiavaní príslušných normatívov materiálno-technického a priestorového zabezpečenia **neumožňovali plnenie požiadaviek na profil absolventa** v 4512 L poľnohospodárstvo. V UO 2487 H 01 autoopravár – mechanik a 2487 H 02 autoopravár – elektrikár nedostatočné materiálno-technické vybavenie **neumožnilo žiakom získať všetky odborné kompetencie vymedzené ŠVP a ŠkVP.**

Materiálno-technické podmienky boli na veľmi dobrej úrovni (96,1%).

2.2.3 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia

V priebehu školského roka 2022/2023 žiaci ŠO a UO sledovaných škôl vymeškali celkovo **966 546** hodín, alarmujúci počet hodín vymeškali žiaci 2-ročných UO, keď priemer celkovo vymeškaných hodín na žiaka dosiahol až **329,2** hodín. Možnou príčinou vysokej absencie na vyučovaní je aj spôsob ospravedlňovania žiakov v zmysle súčasne platnej legislatívy. Výrazný rozdiel sa prejavil medzi žiakmi ŠO a UO aj v počte vymeškaných **neospravedlnených** hodín, v ŠO bol priemer na žiaka 2,9 hodiny, v 3-ročných UO 19,5 hodín a v 2-ročných UO až **95,6** hodín (**Tabuľka 15**). Z rozhovorov s vedúcimi PZ, VP, triednymi učiteľmi vyplynulo, že príčinami neospravedlnenej absencie žiakov v 2-ročných UO je nezájem žiakov o štúdium a získanie vzdelania, ako aj slabá podpora a kontrola zo strany ich zákonných zástupcov. Údaje o neospravedlnenej absencii sa líšili aj v počte žiakov, ktorí vymeškali v mesiaci viac ako 15 hodín. V ŠO to bolo 68 žiakov (**1,2 %** z celkového počtu žiakov v ŠO) a v UO 197 žiakov, čo predstavuje **20,2 %** z celkového počtu žiakov v UO. V 1 SOŠ⁶⁶ viac ako 15 neospravedlnených hodín v mesiaci vymeškalo 24 žiakov, ktorí nemali ukončenú povinnú školskú dochádzku, napriek tomu RŠ neoznámil túto skutočnosť príslušnému orgánu štátnej správy a obci, v ktorej má zákonný zástupca dieťaťa trvalý pobyt. V ďalšej SOŠ⁶⁷ RŠ oznámil príslušnému orgánu neplnenie školskej dochádzky u 2 žiakov, u 5 žiakov oznámenie nezaslal (**Tabuľka 15**).

Na elimináciu záškoláctva školy prijali podľa vyjadrení výchovných poradcov viaceré opatrenia:

- ✓ pravidelné informovanie zákonného zástupcu o dochádzke žiaka (76,9 %)
- ✓ nastavenie pravidiel v školskom poriadku, týkajúce sa neskorých príchodov a počtu neospravedlnených hodín (65,4 %)
- ✓ sledovanie rannej dochádzky žiakov (38,5 %)
- ✓ oznámenie príslušnému orgánu štátnej správy a obci o žiakoch, ktorí neospravedlnene vymeškali viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci (34,6 %)
- ✓ zavedenie a sledovanie elektronického systému dochádzky (30,8 %)

Tabuľka 15 Prehľad o celkovej dochádzke žiakov školskom roku 2022/2023

PREHĽAD O DOCHÁDZKE ZA CELÝ ŠKOLSKÝ ROK 2022/2023		ŠO	2-ročné UO	3-ročné UO	SPOLU
Celkový počet vymeškaných hodín		775 110	61 228	130 208	966 546
z toho	počet ospravedlnených vymeškaných hodín	759 027	43 441	114 807	917 275
	priemerný počet ospravedlnených hodín na žiaka	Ø 134,8	Ø 233,6	Ø 145,3	Ø 138,9
	počet neospravedlnených vymeškaných hodín	16 083	17 787	15 401	49 271
	priemerný počet neospravedlnených hodín na žiaka	Ø 2,9	Ø 95,6	Ø 19,5	Ø 7,5
	priemerný počet celkovo vymeškaných hodín na žiaka	Ø 137,7	Ø 329,2	Ø 164,8	Ø 146,3
Počet žiakov, ktorí neospravedlnene vymeškali viac ako 15 vyučovacích hodín/mesiac		68	100	97	265

Zníženú známku zo správania v školskom roku 2022/2023 malo 253 žiakov, z nich 58,9 % malo zníženú známku zo správania o 2 a viac stupňov. Riaditelia škôl celkovo udelili 907 pochvál a 272 pokarhaní. Vylúčených zo štúdia bolo 64 žiakov. Z prehľadu uplatnených výchovných opatrení vyplýva, že 58 žiakov sa

⁶⁶ Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Fiľakovo

⁶⁷ Stredná odborná škola stavebná, Tulipánová 2, Žilina

voči pravidlám školského poriadku dopúšťalo takých previnení, v dôsledku ktorých bolo potrebné uplatniť inštitút podmieneného vylúčenia zo štúdia a vylúčenia zo štúdia (**Tabuľka 16**).

Tabuľka 16 Prehľad o hodnotení správania žiakov v školskom roku 2022/2023

PREHLAD O HODNOTENÍ SPRÁVANIA ZA ŠKOLSKÝ ROK 2021/2022	ŠO	2-ročné UO	3-ročné UO	SPOLU
Počet žiakov, ktorí mali zníženú známku zo správania	119	54	80	253
Počet žiakov, ktorým bola udelená pochvala	829	1	77	907
Počet žiakov, ktorým bolo udelené pokarhanie	166	33	73	272
Počet žiakov vylúčených zo štúdia	16	25	23	64
Počet žiakov podmienene vylúčených zo štúdia	10	21	27	58

Školské poriadky (ŠP) upravovali základné pravidlá vnútorného režimu škôl, boli prerokované s orgánmi školskej samosprávy a v pedagogických radách s výnimkou 2 škôl⁶⁸. Dokumenty definovali práva a povinnosti žiakov a ich zákonných zástupcov, v 1 škole⁶⁹ neboli naformulované práva zákonných zástupcov žiaka, v ďalšej škole⁷⁰ sa nedostatky týkali obmedzenia ospravedlňovania neprítomnosti žiaka z dôvodu ochorenia. V ŠkP boli zakotvené vzťahy medzi žiakmi a PZ, pravidlá udeľovania výchovných opatrení, spôsoby klasifikácie a hodnotenia žiakov. Upravovali podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí a ich ochrany pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou, násilím a šikanovaním, s výnimkou 1 školy⁷¹, kde ich rozpracovanie absentovalo. Školské poriadky boli okrem 1 školy⁷² dostupné na verejne prístupných miestach a žiaci boli s nimi oboznámení, čo v dotazníku pre žiakov⁷³ potvrdilo 83 % respondentov, ktorí sa vyjadrili, že s učiteľmi diskutujú o pravidlách správania stanovených v školskom poriadku.

Školský parlament (ŠkP) nebol ustanovený v 4 subjektoch⁷⁴. V školách, kde ŠkP pracoval, bol 172 členom zadaný dotazník, v ktorom 94,8 % respondentov uviedlo, že prispievali námetmi do plánu práce školy i podnetmi na zlepšenie práce školy, 89 % sa vyjadrilo, že vedenie školy prijíma námety členov ŠkP na zlepšenie práce školy a zároveň 71,5 % členov ŠkP potvrdilo, že ich pripomienky a návrhy boli zapracované do obsahu ŠP.

Pri organizovaní teoretického (všeobecného a odborného) vyučovania i praktickej prípravy kontrolované školy (76,9 %) rešpektovali fyziologické, psychické a hygienické potreby žiakov, dodržiavali počty vyučovaných hodín v jednom dni, dĺžku a organizáciu prestávok, začiatok a koniec vyučovania. Nedostatky sa vyskytli v 6 školách, týkali sa spájania skupín žiakov rôznych ročníkov pri vyučovaní niektorých predmetov⁷⁵, spájania skupín žiakov rôznych odborov štúdia⁷⁶, nedodržania maximálneho počtu VH

⁶⁸ Súkromná škola umeleckého priemyslu ako organizačná zložka Súkromnej spojenej školy, Ul. J. Lettricha 3, Martin; Súkromná stredná odborná škola ekonomicko-technická, Postupimská 37, Košice

⁶⁹ Stredná odborná škola sv. Františka Assiského ako org. zložka Katolíckej spojenej školy sv. Františka Assiského, Gwerkovej-Göllnerovej 9, Banská Štiavnica

⁷⁰ Súkromná škola umeleckého priemyslu ako organizačná zložka Súkromnej spojenej školy, Ul. J. Lettricha 3, Martin

⁷¹ Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Filákov

⁷² Obchodná akadémia, Polárna 1, Košice

⁷³ dotazník BŠP

⁷⁴ Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Filákov; Stredná odborná škola dopravy a služieb ako org. zložka Spojenej školy, Nám. sv. Martina 5, Holíč; Súkromná škola umeleckého priemyslu ako organizačná zložka Súkromnej spojenej školy, Ul. J. Lettricha 3, Martin; Škola umeleckého priemyslu, Scota Viatora 6, Ružomberok

⁷⁵ Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Filákov; Obchodná akadémia, Veľká okružná 32, Žilina; Stredná odborná škola stavebná, Tulipánová 2, Žilina; Súkromná škola umeleckého priemyslu ako organizačná zložka Súkromnej spojenej školy, Ul. J. Lettricha 3, Martin

⁷⁶ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Mierová 1973/79, Humenné; Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Filákov

školského vyučovania v priebehu 24 hodín v prípade neploletých žiakov⁷⁷ a nezabezpečenia dozoru počas obedňajšej prestávky⁷⁸.

Bezpečnosť a ochrana zdravia žiakov pri organizovaní aktivít mimo priestorov školy bola v 69,3 % škôl zabezpečená. V 7 školách exkurzie a mimoškolské aktivity školy organizovali bez informovaného súhlasu a dohody so zákonným zástupcom neploletého žiaka. V 1 škole predložená dokumentácia obsahovala návrh na organizačné zabezpečenie hromadnej školskej akcie s uvedením formy poučenia žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia, avšak chýbal záznam z daného poučenia s podpismi zúčastnených žiakov.

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia dosiahli dobrú úroveň (82,5 %).

Tabuľka 17 Hlavné zistenia v oblasti podmienky výchovy a vzdelávania

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- dodržanie organizácie teoretického (všeobecného a odborného) vyučovania a praktickej prípravy rešpektovaním maximálneho počtu VH školského vyučovania
- ustanovenie školského parlamentu

3 OPATRENIA NA ODSTRÁNIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV

Podľa závažnosti zistených nedostatkov a porušení všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisov uplatnila Štátna školská inšpekcia voči vedúcim pedagogickým zamestnancom kontrolovaných subjektov odporúčania, uložila opatrenia a uložila povinnosť prijať konkrétne opatrenia na ich odstránenie. Na závažné skutočnosti zistené pri výkone inšpekčnej činnosti Štátna školská inšpekcia upozornila **zriaďovateľov 3 škôl**.

Upozornenia sa týkali:

- zriadenia elokovaného pracoviska školy⁷⁹ bez rozhodnutia o zmene v Sieti škôl a školských zariadení SR;
- v škole⁸⁰ *nezabezpečenia odbornosti vyučovania (nižšia ako 70 %)* v UO 3663 H tesár a v UO 3686 F stavebná výroba;
- v škole⁸¹ *nezabezpečenia odbornosti vyučovania (nižšia ako 70 %)* v ŠO 2697 K mechanik elektrotechnik; v ŠO 2426 K programátor obrábacích a zväracích strojov a zariadení; v ŠO 4512 L poľnohospodárstvo; v ŠO 6476 L technicko-hospodársky pracovník a v UO 4561 H 03 poľnohospodár – služby; *nevyhovujúcej úrovne učenia sa žiakov* v teoretickom všeobecnom vzdelávaní a v predmetoch teoretického odborného vzdelávania v skupine ŠO a UO odborov 62 Ekonomické vedy, 63, 64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby I, II; *málo vyhovujúcej úrovne učenia sa žiakov* v predmetoch teoretického odborného vzdelávania v skupine ŠO a UO odborov 23, 24 Strojárstvo a ostatná kovspracujúca výroba I, II; v skupine ŠO odborov Elektrotechnika; v skupine UO odborov 31 Textil a odevníctvo; v skupine ŠO a UO odborov 42, 45 Poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka I, II; v predmetoch praktického odborného vzdelávania v skupine ŠO a UO odborov 62 Ekonomické vedy, 63, 64 Ekonomika a organizácia, obchod a služby I, II; *nedostatkov v dodržiavaní normatívu* v priestorovom a materiálno-technickom zabezpečení v UO 4561 H 03 poľnohospodár – služby a v ŠO 4512 L poľnohospodárstvo.

Ministerstvu školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR bolo zaslané oznámenie z dôvodu nezabezpečenia adekvátnej odbornosti vyučovania v 2 SOŠ⁸² (*nižšia ako 70 %*).

⁷⁷ Stredná odborná škola stavebná, Tulipánová 2, Žilina; Súkromná škola umeleckého priemyslu ako organizačná zložka Súkromnej spojenej školy, Ul. J. Lettricha 3, Martin

⁷⁸ Škola umeleckého priemyslu, Scota Viatora 6, Ružomberok

⁷⁹ Stredná odborná škola obchodu a služieb, Mierová 1973/79, Humenné

⁸⁰ Súkromná stredná odborná škola, Dukelská 33, Gíraltovce

⁸¹ Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Fiľakovo

⁸² Súkromná stredná odborná škola, Dukelská 33, Gíraltovce; Stredná odborná škola - Szakközépiskola, J. Kalinčiaka 1584/8, Fiľakovo

4 ODPORÚČANIA

4.1 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL

- zamerať kontrolu edukačného procesu na rozvíjanie poznávacích kompetencií žiakov na úrovni vyšších myšlienkových procesov so zameraním na hodnotenie a tvorivosť, na rozvíjanie hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností žiakov a zaraďovanie inovatívnych metód a foriem vyučovania do vzdelávacieho procesu;
- pravidelne monitorovať a vyhodnocovať výchovno-vzdelávacie výsledky žiakov, odhaľovať žiakov menej úspešných vo vzdelávaní a poskytovať im dostatočnú a efektívnu podporu, aby každý žiak mohol zažiť úspech;
- rozvíjať v predmetoch praktickej prípravy technické tvorivé myslenie žiakov vytváraním príležitostí samostatne navrhovať pracovné postupy a riešenia úloh;
- uplatňovať princípy inkluzívneho vzdelávania, aktivizujúcich, participatívnych metód a foriem práce;
- monitorovať dochádzku žiakov a nastaviť účinné opatrenia na zabránenie záškoláctva;
- systematicky monitorovať a odhaľovať negatívne javy v správaní žiakov, segregáciu, diskrimináciu alebo násilie; vyhodnocovať zistenia a na základe nich prijímať opatrenia zamerané na prevenciu;
- podporovať účasť pedagogických a odborných zamestnancov na externom vzdelávaní v oblastiach prevencie školského neúspechu žiakov a pravidelne monitorovať a vyhodnocovať dopad získaných profesijných kompetencií PZ na kvalitu edukácie;
- analyzovať zistenia z kontrolnej činnosti, prijímať adekvátne opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov, kontrolovať ich plnenie a vyhodnocovať ich účinnosť;
- zabezpečiť vlastný manažérsky a pedagogický rozvoj vedúcich PZ s dôrazom na implementáciu do praxe;
- zefektívniť systém poradenstva a prevencie tak, aby všetky jeho zložky kooperovali a boli vzájomne obsahovo prepojené bez kumulácie jednotlivých funkcií;
- nastaviť a realizovať systematickú a komplexnú autoevalváciu školy s cieľom skvalitnenia výchovno-vzdelávacieho procesu a zlepšenia jeho výsledkov;
- zabezpečiť priestorové a materiálno-technické vybavenie škôl na vyučovanie odborných predmetov teoretického vyučovania a praktickej prípravy v takom rozsahu, aby umožňovali plnenie podmienok profilu absolventa v príslušnom odbore vzdelávania;
- zabezpečiť odbornosť vyučovania v teoretickom odbornom vzdelávaní i v praktickej príprave.

4.2 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ZRIAĐOVATEĽA

- spolupracovať so školami pri zabezpečovaní vhodného priestorového a materiálno-technického vybavenia v súlade s normatívmi realizovaných vzdelávacích programov;
- poskytovať školám pomoc pri zriaďovaní školských podporných tímov;
- podieľať sa aktívne na budovaní bezbariérového prístupu do škôl a ich vnútorných priestorov;
- motivovať vedúcich zamestnancov škôl k systematickej realizácii a vyhodnocovaniu autoevalvačných procesov, poskytovať im metodickú podporu v tejto oblasti.

4.3 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ZAMESTNÁVATEĽA

- aktívne participovať na tvorbe a úpravách ŠKVP pre odborné vzdelávanie a prípravu so školami, s ktorými majú uzatvorenú zmluvu o duálnom vzdelávaní;

- v procese praktickej prípravy rozvíjať tvorivé/technické myslenie žiakov zadávaním zložitejších úloh a vytváraním možností na navrhovanie riešení/postupov

4.4 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- zabezpečiť na vyučovanie odborných predmetov učebnice/učebné texty, ktorých obsah zodpovedá aktuálnym trendom vo vzdelávaní;
- podporiť záujem kvalifikovaných učiteľov o zamestnanie na školách zvýšením atraktívnosti pracovných podmienok.

5 ZOZNAMY

5.1 TABUĽKY

Tabuľka 1	Prehľad o vykonaných komplexných inšpekciách v SOŠ.....	6
Tabuľka 2	Údaje o žiakoch a triedach v študijných a učebných odboroch v dennej forme štúdia	6
Tabuľka 3	Prehľad o počte hospitácií v teoretickom všeobecnom a odbornom vzdelávaní v ŠO a UO	7
Tabuľka 4	Rozdiely v úrovni sledovaných kompetencií medzi žiakmi UO a ŠO v teoretickom vyučovaní	9
Tabuľka 5	Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín v teoretickom vyučovaní	12
Tabuľka 6	Prehľad o počte žiakov a hospitáciách praktickej prípravy	13
Tabuľka 7	Hlavné zistenia z priameho pozorovania vyučovacích hodín	18
Tabuľka 8	Hlavné zistenia v oblasti ŠkVP	22
Tabuľka 9	Hlavné zistenia v oblasti pedagogického riadenia	24
Tabuľka 10	Hlavné zistenia v oblasti vnútorného systému kontroly a hodnotenia.....	25
Tabuľka 11	Údaje o počte žiakov v ŠO a UO v sledovaných školách v školskom roku 2022/2023	29
Tabuľka 12	Hlavné zistenia v oblasti klímy a kultúry školy	31
Tabuľka 13	Hlavné zistenia v oblasti služby školy	32
Tabuľka 14	Odbornosť vyučovania predmetov teoretického a praktického vzdelávania	33
Tabuľka 15	Prehľad o celkovej dochádzke žiakov školskom roku 2022/2023	35
Tabuľka 16	Prehľad o hodnotení správania žiakov v školskom roku 2022/2023.....	36
Tabuľka 17	Hlavné zistenia v oblasti podmienky výchovy a vzdelávania	37

5.2 GRAFY

Graf 1	Úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu v sledovaných školách	4
Graf 2	Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch teoretického všeobecného vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach	7
Graf 3	Celková úroveň sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch všeobecného vzdelávania v študijných a učebných odboroch	8
Graf 4	Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch teoretického odborného vzdelávania - percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach.....	8
Graf 5	Celková úroveň sledovaných kľúčových kompetencií v kontrolovaných predmetoch teoretického odborného vzdelávania v študijných a učebných odboroch	9
Graf 6	Úroveň komunikačných kompetencií v predmetoch všeobecného a odborného teoretického vzdelávania	10
Graf 7	Hodnotenie rozvíjania poznávacích kompetencií v predmetoch všeobecného a odborného teoretického vzdelávania - dimenzií kognitívnych procesov.....	11
Graf 8	Priebeh výchovy a vzdelávania v predmetoch praktického prípravy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach	13
Graf 9	Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov netechnických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných a učebných odboroch – skupinová forma	14

Graf 10 Úroveň rozvíjania tvorivého myslenia pri riešení zadávaných úloh (netechnické odbory – skupinová forma).....	15
Graf 11 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov netechnických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných odboroch – individuálna forma	15
Graf 12 Úroveň rozvíjania tvorivého myslenia pri riešení zadávaných úloh (netechnické odbory – individuálna forma).....	16
Graf 13 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov technických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných a učebných odboroch – skupinová forma	17
Graf 14 Úroveň rozvíjania tvorivého technického myslenia pri riešení zadávaných úloh skupinová forma praktickej prípravy – technické odbory.....	18
Graf 15 Úroveň sledovaných kľúčových kompetencií žiakov technických odborov v kontrolovaných predmetoch praktickej prípravy v študijných odboroch – individuálna forma	18
Graf 16 Riadenie školy – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach (vrátane hodnotenia ŠkVP)..	19
Graf 17 Riadenie školy	19
Graf 18 Školský vzdelávací program – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach	20
Graf 19 Úroveň vypracovania školských vzdelávacích programov	20
Graf 20 Vzťahy žiaci - učitelia	26
Graf 21 Najčastejšie prejavy šikanovania v kontrolovaných subjektoch	27
Graf 22 Podmienky výchovy a vzdelávania – percentuálny podiel škôl v jednotlivých úrovniach.....	32
Graf 23 Úroveň jednotlivých oblastí podmienok výchovy a vzdelávania v sledovaných SOŠ	33